

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Новим Статутом Фонда обезбеђено је унапређење механизма функционисања РФ ПИО и потпуније је уређен његов рад, постигнута равномернија оптерећеност филијала и још ефикасније решавање о правима из ПИО

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h



0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

УСВОЈЕН НОВИ СТАТУТ РФ ПИО





ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање



ДИРЕКТОР:

Драгана Калиновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743
факс: 2638-201

РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ:

Мирослав Мектеровић
Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@pio.rs

ШТАМПА:

Штампарииа
ЈП „Службени гласник“
Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Срећа одолева и пандемији



Када упућујемо најлепше жеље било драгим људима, било себи, срећа је нешто што се неизоставно жели. Она је универзална и неопходна да бисмо били испуњени и задовољни животом уопште и свим оним што чини тај живот. Срећи тежимо као крајњем циљу, али је налазимо и у „малим стварима“, свакодневним ужицима.

Покушајимо да дефинишу срећу одвајкада су се бавили мислиоци, писци, филозофи. Један од њих је и Аристотел, који је сматрао да је срећа смисао и сврха живота, цео циљ и крај људског постојања.

И један значајан празник посвећен је управо срећи. Наиме, Генерална скупштина Уједињених нација је у својој резолуцији од 12. јула 2012. године прогласила 20. март Међународним даном среће, препознајући значај среће и благостања као универзалне циљеве и тежње у животима људи широм света и значај њиховог препознавања у циљеви јавне политике. Такође је препознала потребу за свеобухватнијим, праведнијим и уравнотеженијим приступом економском расту који промовише одрживи развој, искоренивање сиромаштва, срећу и добробит свих народа.

Резолуцију је покренуо Бутан, земља која је од раних 1970-их препознала вредност националне среће над националним дохотком и усвојила

циљ бруто националне среће као противтежу бруто националном производу.

Дакле, Међународни дан среће обележава се 20. марта, од 2013. године, као начин да се препозна важност среће у животима људи широм света.

Срећа се, према одређеној методологији, мери у највећем броју светских земаља, и приказује у извештају који даје упоредни преглед субјективног задовољства животом у овим државама.

Светски извештај о срећи из 2021. године,

девети до сада, који објављује Мрежа за проналажење решења

одрживог развоја УН, и овог

пута је објављен управо на Међународни дан среће. На првом месту од укупно 149 држава, према Галуповој светској анкети која обухвата период од 2018. до 2020. године, четврту годину заредом налази се Финска. Већина земаља на врху ове листе већ традиционално су земље са севера Европе. Финску следи Данска, иза ње је Швајцарска, потом Исланд, па Холандија, Норвешка, Шведска, Луксембург, Нови Зеланд, који је једина ваневропска земља међу првих 10, и на десетом месту је Аустрија. На супротном крају листе, на последњем месту налази се Авганистан, на претпоследњем Зимбабве, затим ка

напред следе Руанда, Боцвана, Лесото, Малави, Хаити, Танзанија, Јемен, Бурунди.

Државе се на овој листи рангирају на основу шест фактора који се оцењују, а то су БДП по становнику, социјална подршка, здрав животни век, слобода у доношењу животних одлука, великодушност и опажање корупције. У питању су сопствене процене појединаца о њиховим животу узимајући у обзир наведене факторе, а учесници анкете процењују свој тренутни положај на лествици од 0 до 10, где врх представља најбољи могући, а дно најгори могући живот.

Када је реч о нашој земљи, она се, према новом извештају налази на 48. месту, што је значајан напредак у односу на прошлогодишњу 64. позицију. Од земаља у окружењу предњачи Словенија која је на 29. месту, затим Румунија на 46, Мађарска се налази на 53. позицији, Хрватска на 60, БиХ на 64, Црна Гора је 72, Бугарска 88, Албанија 93, а Северна Македонија заузима 94. место на овој листи.

С обзиром на пандемију коронавируса, професор Џон Хеливел са Универзитета Британске Колумбије, један од уредника извештаја, рекао је да изненађује да у просеку није дошло до пада благостања мерено сопственом проценом живота. Једно од могућих објашњења, како је навео, јесте да људи виде ковид 19 као заједничку, спољну претњу која погађа све и да је то створило већи осећај солидарности и саосећања.

В. Кадиф

ОДРЖАНА СЕДНИЦА УПРАВНОГ ОДБОРА ФОНДА

Усвојен нови Статут РФ ПИО

Управни одбор Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, на седници одржаној 9. марта 2021. године, усвојио је нови Статут Републичког фонда ПИО, којим је обезбеђено унапређење механизма функционисања РФ ПИО и потпуније је уређен рад Фонда, постигнута је равномернија оптерећеност филијала и рационалније ангажовање људских ресурса, а изнад свега постигнуто је још ефикасније решавање о правима из пензијског и инвалидског осигурања. Због обимности посла који следи након усвајања новог Статута, примена почиње од 1. јула 2021. године.

Чланови УО такође су усвојили и Стратешки план РФ ПИО за период 2021-2023. године. Фонд као институција која обавља веома важну делатност и на коју су усмерени практично сви грађани Србије, мора да има документ у коме су садржани и јасно дефинисани циљеви и оперативне активности, као основни оријентир за рад и даљи развој. Стратешки план за наредни трогодишњи период базиран је на одређењу Фонда за даљу технолошку модернизацију и подизање квалитета услуга које се пружају грађанима, приближа-



Са седнице Управног одбора Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање

вање Фонда својим осигураницима и корисницима, постизање оптималне ажурности, обезбеђивање целовитих и тачних података у бази матичне евиденције, модернији начин чувања архивске грађе и унапређење у управљању људским ресурсима. Унапређење пословних процеса кроз увођење електронског документа у све пословне процесе је веома битно одређење Фонда, а то ће значајно утицати на редизајн самих пословних процеса, што ће се континуирано спроводити.

На истој седници усвојен је и Програм рада РФ ПИО за 2021. годину, којим је обухваћен преглед активности које ће у овој години обезбедити остварење стратешких циљева које је Фонд дефинисао за средњорочни период. Прво, то су бољи резултати у основној делатности, који се мере кроз рок у коме се доноси решење о праву на пензију и на остала права из ПИО, а сигурно је да ће се ажурност побољшавати у складу са јачањем информатичке подршке и напреднијим апликативним решењима за

поједине пословне процесе у основној делатности. Друго, унапређење техничко-технолошке подршке основној делатности обезбедиће се кроз функционалан јединствен информациони систем, успостављен електронски документ, електронску архиву и електронске услуге које се пружају грађанима. Треће, развојна стратегија управљања људским ресурсима представља нови документ, који ће се урадити сопственим капацитетима, за петогодишњи период, базирано на пројектованом одливу кадрова, на реалним могућностима пријема нових кадрова, на обуци и едукацији свих извршилаца, што је Фонду неопходно. И четврто јесте квалитетна радна средина и опремљеност радних места, што подразумева активности на реконструкцији и адаптацији објеката у којима се обавља делатност Фонда. Реализацијом поменутих програмских циљева стварају се услови да Фонд, као институција која је законом овлашћена да омогући грађанима остварење права из ПИО, то ради на најбржи и најквалитетнији начин, уз поштовање свих норми, процедура и прописа, као и да корисницима омогући редовну исплату права.

Већи изворни приходи

Финансијским планом Фонда за 2021. годину предвиђена су средства у укупном износу од 724,2 милијарде динара, од чега је за права из ПИО планирано 708,8 милијарди динара, што чини 97,9 одсто укупних расхода и издатака.

– Структура укупних средстава Фонда за 2021. годину се побољшава у корист изворних прихода и чини је 78,5 одсто прихода од доприноса за ПИО, што је повећање у односу на 68,6 одсто колико је остварено у 2020. години. Трансфери из буџета Републике планирани су за 2021. годину у износу од 153,3 милијарде динара и у укупним средствима учествују са 21,2 одсто, док је у 2020. години за исплату пензија и осталих права из ПИО из буџета Републике трансферисано 214,2 милијарде динара, односно 30,4 одсто – навео је др Александар Милошевић, заменик директора РФ ПИО, у образложењу Програма рада Фонда за 2021. годину.

Он је подсетио да је повољан тренд у структури финансијских средстава Фонда присутан од 2012. године, када су изворни приходи бележили учешће од 51,1 одсто, да би се сваке наредне године повећавали. Сразмерно томе смањивало се учешће државних трансфера, што је добар тренд и показатељ економске стабилности државе. Како је Милошевић истакао, смањење привредне активности у периоду ванредног стања због пандемије изазване вирусом корона неминовно се одразило на остварење изворних прихода у 2020. години. Захваљујући предузетим мерама Владе Републике Србије, у 2021. години учешће прихода од доприноса у структури финансирања Фонда враћа се на првобитни улазни тренд.

На одржаној седници усвојен је и План јавних набавки за 2021. годину, којим су предвиђени велики пројекти од изузетног значаја за даљи рад Фонда. У питању су, пре свега,

набавка и надоградња информационе безбедности у РФ ПИО, затим софтверско решење за унапређење комуникације са грађанима кроз имплементацију напреднијег софтвера Кон-

такт центра, потом софтверско решење за слање, управљање и извештавање корисника Фонда путем дигиталних канала комуникације и израда софтверског решења за систем улазних

фактура. Ово су набавке које до сада нису постојале али за које се сматра да ће умногоме допринети бољем функционисању Фонда.

Весна Кацић

МИНИСТАРКА ДАРИЈА КИСИЋ ТЕПАВЧЕВИЋ НА СКУПУ О БУДУЋНОСТИ СИНДИКАТА

Закони неће угрозити права радника

На округлом столу под називом „Будућност синдикалног покрета“, који је 17. марта организован поводом 120 година постојања Савеза самосталних синдиката Београда, министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, проф. др Дарија Кисић Тепавчевић, изјавила је да је циљ синдиката, послодавца и државе стварање безбедног и сигурног радног окружења и поштовање права радника.

– Синдикат као бранилац права по основу рада има много ширу и значајнију делатност, јер је бранилац и заступник свих егзистенцијалних права која су од значаја за достојанство појединца, квалитет његовог живота, самопоштовање, самопоштовање. Да би се то остварило потребно је заједништво – истакла је Кисић Тепавчевић и додала да је синдикално организовање од великог значаја, како за раднике и њихова права, тако и за послодавце и за читаву друштвену заједницу.

Министарка је навела да је пандемија ковида 19 променила живот у потпуности, али је наметнула и многе неформалне и нестандартне начине радног ангажовања, који нису почели само са том епидемијом.

Како је нагласила, пред Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална



Министарка Дарија Кисић Тепавчевић на округлом столу о синдикалном покрету

питања су многобројне законодавне активности, а један део њих се односи на поједностављени начин радног ангажовања.

У вези са тим Кисић Тепавчевић је позвала синдикате да се активно укључе у рад Радне групе задужене за израду Нацрта закона о поједностављеном радном ангажовању на сезонским и другим повременим пословима у одређеним делатностима.

– Превасходни циљ нам је заштита радника и њихове безбедности и права. Ниједан закон који буде изашао из Министарства неће угрожавати права радника и услове њиховог рада – истакла је министарка.

Такав циљ и добре намере је, према њеним речима, имала и држава када је најавила измене Закона о поједностављеном радном ангажовању на сезонским пословима у одређеним делатностима, „чиме се настоји да се на стотине хиљада радника који раде сезонски заштити и преведе у

легалне токове, од чега ће имати користи сви, и радници и држава“.

Министарка је рекла да је осим пољопривреде, где је закон до сада примењиван, највише радника „на црно“ ангажовано у грађевинарству и туризму и кроз помоћ у кући. Они би били преведени у легалне токове, што значи да би за време које раде били пријављени и имали здравствено и пензијско осигурање.

Како је навела, тај закон, за који још није готов ни нацрт, изазвао је доста неповерења у јавности, за шта, каже, нема потребе, јер су сви, посебно синдикати, позвани да кроз радну групу учествују у његовом доношењу.

– Иза овог закона стоји Министарство за рад и овај, као и сви други закони који ми будемо предложили, неће угрозити права радника и њихову заштиту – нагласила је министарка Дарија Кисић Тепавчевић.

Г. О.

Једнака права за жене

Женама треба омогућити једнака права и могућности, не зато што су жене, већ зато што су одговорне, савесне и способне да обављају сваку врсту посла и дужности које им се повере, поручила је министарка Дарија Кисић Тепавчевић на заједничкој седници републичког и покрајинског Социјално-економског савета, која је 11. марта одржана у Новом Саду.

Тема седнице био је друштвени и радни положај жена, а министарка је истакла да сваки дан треба да буде посвећен побољшању њиховог положаја у друштву, јер се, нажалост, у 21. веку и даље говори о потреби постојања равноправности полова.

Она је навела да је доста тога учињено у претходном периоду, да никада више није било жена у Влади Републике Србије и у Народној скупштини, као и на кључним местима у држави, али да су жене и даље у рањивим групама, нарочито Ромкиње, жене са

инвалидитетом, као и оне у руралним срединама, те да се често налазе у различитим неповољнијим позицијама и када је у питању тржиште рада.

Према подацима Националне службе за запошљавање, од укупног броја пријављених незапослених особа на евиденцији те службе више од 56 одсто су жене, а око 190.000 жена је незапослено дуже од 12 месеци.

У 2020. години запослено је око 210.000 особа, од којих су 55 одсто биле жене, а у јануару и фебруару ове године око 30.000, међу којима је 57 одсто жена. У оквиру програма „Моја прва плата“ запослене су 8.224 особе, од којих је око 5.000 жена.

– То нам говори да жене користе сваку прилику која им се да и да зато треба да имају једнака права и могућности као и мушкарци – истакла је Кисић Тепавчевић.

Г. О.

ПРЕСТАНАК РАДА КАО УСЛОВ ЗА ПЕНЗИЈУ

Бројне специфичности за будуће пензионере

Када се говори о остваривању права на пензију, пре свега се мисли на потребне године живота и трајање стажа осигурања као основним условима за стицање права и почетак коришћења пензије. Наравно, код инвалидске пензије фокус је на постојању потпуног губитка радне способности, уместо навршених година живота, док лица која желе да користе породичну пензију размишљају о условима у погледу навршених година живота, трајања брачне заједнице и слично. Ипак, закон уређује различите основе осигурања, различите делатности, различите врсте пензија, па је и нормално да постоје бројне специфичности које могу да утичу на обавезе будућих пензионера у погледу престанка обавезног пензијског и инвалидског осигурања.

Старосна и превремена старосна пензија

По правилу, сви осигураници, поред испуњења услова, морају да прекину запослење, односно самосталну делатност, да би остварили право на старосну или превремену старосну пензију. Ипак, Закон о пензијском и инвалидском осигурању предвиђа неколико изузетака за поједине категорије осигураника којима је стицање права на пензију једноставније и могу да га остваре и без претходног престанка осигурања. Овакав критеријум одређен је за предузетнике, особе која обављају привремене и повремене послове самостално или преко оmlадинских задруга, лица која обављају послове по основу уговора о делу или ауторских и других уговора, или која раде за стране послодавце који немају представништво у Републици Србији код којих за извршен посао остварују накнаду. Такође, право на старосну или превремену старосну пензију без престанка осигурања могу



да остваре и изабрана, именована или постављена лица, као и лица која су хранитељи. Лако се може приметити да је законодавац при доношењу овакве одредбе имао у виду специфичности појединих занимања и чињеницу да би обавеза да се обављање делатности у потпуности прекине довела у питање сам посао који се обавља, а у неким случајевима и кориснике (посебно у случају хранитеља). Осигураници који су запослени у сопственом предузећу могу право на пензију да остваре тако што ће прекинути радни однос, уз задржавање оснивачког улога и права по том основу у предузећу. По остваривању права на пензију сви корисници старосне или превремене старосне пензије могу да раде, с тим што они осигураници који не припадају изузетим категоријама морају да оставе макар један календарски дан у коме неће бити у осигурању, како не би довели у питање утврђено право. На пример, запослени коме је осигурање престало 10. априла не може поново да почне да ради од 11. априла, ког дана ће остварити право на пензију, већ најраније од 12. априла. На овај начин, остварено право неће бити угрожено каснијим осигурањем. Такође, ово је и први услов за

успешно поновно одређивање пензије за пензионере који након пензионисања наврше још најмање једну годину стажа.

Важно је нагласити да лица која остваре право на старосну или превремену старосну пензију и наставе да раде, било да је то без прекида или са кратким прекидом, могу на овај начин да онемогуће стицање права на пензију у иностранству. Свака држава има специфичне прописе у вези са обавезом престанка осигурања и радом у току трајања права на пензију, па је неопходно да лица која имају стаж у иностранству консултују одговарајуће институције у држави у којој су радили како би добили тачну и потпуну информацију и избегли непријатну ситуацију да захтев за инострану пензију буде одбијен, иако је право у Србији без икаквих проблема и препрека утврђено.

Инвалидска пензија

Сама чињеница да је основни услов за стицање права на инвалидску пензију утврђивање потпуног губитка радне способности говори да је за осигуранике који остварују право на ову врсту пензије престанак осигурања обавезан. Дакле, ниједан од изузетака наведених за случај стицања права на старосну пензију не важи код инвалидске пензије.

Изузетак су једино оснивачи предузећа који у њима не раде, који могу да задрже оснивачки улог у предузећу, јер је изменама Закона о пензијском и инвалидском осигурању 2018. године ова категорија лица престала да буде обавезно осигурана. Корисници инвалидске пензије не могу да уђу у осигурање ни након остваривања права на пензију, односно уколико то учине, раније утврђен потпуни губитак радне способности може да буде преиспитан кроз контролни преглед. У случају да се на контролном прегледу утврди побољшање здравственог стања и постојање радне способности, то би довело до престанка права на инвалидску пензију. Специфичност постоји код професионалних војних лица и полицијских службеника код којих се не утврђује потпуни губитак радне способности већ само губитак способности за обављање професионалне војне службе, односно полицијских послова. Из тог разлога, осигураници ових категорија који остваре право на инвалидску пензију могу и након пензионисања да се запосле или обављају самосталну делатност, осим у служби коју су претходно обављали, али немају право да им се одреди нов износ пензије на основу накнадно навршеног стажа.

Породична пензија

Право на породичну пензију је, у смислу теме коју обрађујемо, најспецифичније. Наиме, за разлику од старосне и инвалидске пензије, остваривање права на породичну пензију није уопште условљено престанком осигурања, али је тиме условљено коришћење тог права. То значи да чланови породице умрлог осигураника који испуњавају опште услове за стицање права могу то право да остваре и у периоду запослења или обављања самосталне делатности. Ипак, таквим лицима се поро-

дична пензија неће исплаћивати до престанка осигурања. За ово правило закон је предвидео изузетак који се односи на висту примања која члан породице остварује по основу уговора о делу и обављања привремених и повремених послова, и то у случају да је износ накнаде коју породични пензионер остварује по овим основима на месечном нивоу нижи од најниже основице осигураника у осигурању запослених која важи у време уплате доприноса.

Уколико корисник породичне пензије ради по уговору о делу или обавља привремене и повремене послове, а није сигуран да ли му износ уговорене накнаде прелази законом одређен износ за обуставу исплате пензије, то може да провери на шалтерима Фонда. У случају да се лице које користи породичну пензију запосли или почне да обавља самосталну делатност, у обавези је да о томе одмах обавести Фонд како би се избегла могућност настанка неосноване исплате пензије.

Шта ако...

У случају да у време остваривања права на пензију нису биле познате све чињенице у вези са обављањем делатности, него се за то накнадно сазна, могуће је преиспитивање утврђеног права. Иако важећи Закон одређује да је за остваривање права на старосну и превремену старосну пензију довољан престанак приоритетног осигурања, без обзира на постојање неког другог запослења или делатности, постојање и другог основа осигурања уз приоритетно утиче на коришћење права на породичну или инвалидску пензију. Из тог разлога је важно да се при подношењу захтева за пензију обавезно наведу све радне активности осигураника које би могле да буду основ за обавезно осигурање. Такође је важно рећи да је за остваривање, односно коришћење свих врста права неопходно да осигуранику престане осигурање у иностранству, према прописима државе у којој је лице радило и за тај рад остварило зараду, односно накнаду.

Мирслав Мирић

РАЗГОВОРИ ПРЕДСТАВНИКА СОЦИЈАЛНОГ ОСИГУРАЊА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И РУСКЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ

Ефикасније уз електронску размену података



Српски део делегације током разговора, Зоран Пановић први слева

У Београду и Москви су 19. јануара ове године, путем видео-конференције, одржани разговори носилаца осигурања, такозваних органа за везу, Републике Србије и Руске Федерације, на којима су разматрана питања у вези са остваривањем права осигураника и корисника на основу Споразума између Републике Србије и Руске Федерације о социјалној сигурности. Са српске стране на видео састанку су учествовали представници Завода за социјално осигурање и Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, а делегацију је предводио Зоран Пановић, в. д. директора Завода за социјално осигурање. Представници руске стране били су из дирекције Пензијског фонда Руске Федерације у Москви и Одељења Пензијског фонда Руске Федерације за Новгородску област, на челу са Сергејем Чирковым Александровичем, замеником председника одбора Пензијског фонда Руске Федерације.

Споразум о социјалној сигурности потписан је у Москви 19. децембра 2017, а ступио је на снагу 1. марта 2019. године, и њиме су обухваћена права из области пензијског и инвалидског осигурања: старосна, превремена старосна, инвалидска и породична пензија, накнада погребних трошкова, као и права у случају повреде на раду и професионалне болести.

Према речима Зорана Пановића, посебна пажња на овим разговорима посвећена је питањима која се односе на рачунање и потврђивање периода осигурања, достављање двојезичних образаца и документације у сврху остваривања права на пензију и питања исплате пензија и потврђивање чињенице живота за кориснике пензија.

Две стране су постигле договор да се, у циљу бољег спровођења Споразума и отклањања потешкоћа до којих је у одређеним случајевима долазило у пракси, изврше измене и допуне двојезичних образаца за спровођење Споразума (образци са ознакама SRB/RU 2, SRB/RU 3, SRB/RU 4, SRB/RU 6 и SRB/RU 9).

– Разговарали смо и о питању исплате пензија и оверавања потврде о животу, имајући у виду одредбе Споразума које предвиђају да се потврде о животу оверавају четири пута годишње, те чињеницу да се број руских пензионера са пребивалиштем у Републици Србији, као и број српских пензионера са пребивалиштем у Руској Федерацији знатно повећава. Једна тачка дневног реда била је успостављање електронске размене података између надлежних носилаца пензијског осигурања, и обе стране су се сагласиле да је потребно убрзати процес закључивања Споразума о електронској размени података, како би се обезбедило ефикасније остваривање права корисника и осигураника. Руска страна је, у међувремену, током фебруара ове године, доставила предлог споразума о електронској размени података са прилозима, који је тренутно на разматрању и усаглашавању – навео је Пановић.

Српски и руски представници договорили су се да се у овој години одржи још један састанак на коме ће се разматрати спровођење постигнутих договора са ових разговора. У циљу ефикасније примене Споразума и боље комуникације између носилаца осигурања страна уговорница, одређене су и контакт особе за међусобну координацију.

Г. О.

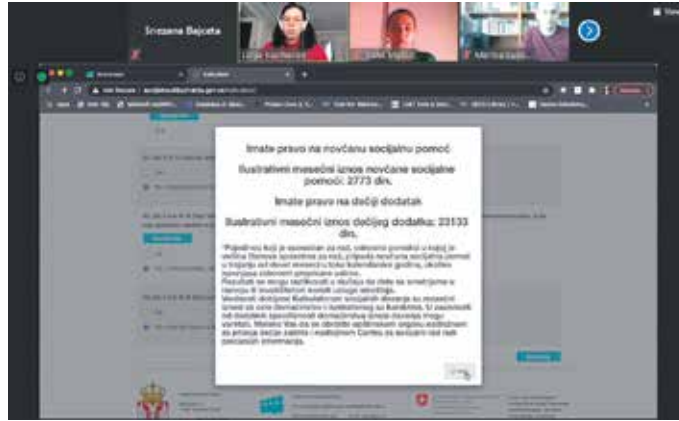
Инструменти корисни за грађане и за институције

На консултативном онлајн скупу, одржаном 23. фебруара ове године, Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва Владе Републике Србије представио је две апликације – Калкулатор социјалних давања и Материјална подршка на локалном нивоу за угрожена лица и породице.

У онлајн скуп било је укључено више од 30 представника републичког и покрајинског завода за социјалну заштиту, као и Сталне конференције градова и општина.

Како је наведено, иницијатива за израду ова два инструмента произашла је из тежње да се допринесе информисању грађана о правима на материјалну подршку коју имају у оквиру система социјалне заштите.

Циљ Калкулатора социјалних давања је да, имајући у виду специфичности појединачног домаћинства, пружи потенцијалну процену износа новчане социјалне помоћи, права дефинисаног Законом о социјалној заштити, и износа дечјег додатка, што дефинише Закон о



финансијској подршци породици са децом.

Дакле, како је наведено на скупу, ова апликација информише грађане о томе да ли имају одређено право које произлази из наведених закона, као и колико би износила новчана социјална помоћ и дечји додаток у односу на конкретну ситуацију. Уз то, захваљујући овој апликацији грађани на једном месту могу наћи и контакте свих центара за социјални рад у Србији.

Путем апликације Материјална подршка на локалном нивоу за угрожена лица и породице

грађани могу добити информације о врстама материјалне подршке на које имају право у складу са одлукама о правима и услугама у области социјалне заштите у општинама, односно градовима у којима живе. С друге стране, запослени у институцијама, организацијама цивилног друштва, истраживачкој и академској заједници и други, помоћу апликације могу да имају увид у систем материјалне подршке који је регулисан одлукама о правима и услугама у области социјалне заштите на локалном нивоу у нашој држави.

На онлајн скупу речено је и да су током израде ове апликације у 113 прикупљених одлука јединица локалне самоуправе утврђене 62 врсте материјалне подршке на локалном нивоу, односно 1.037 појединачних права грађана. Истакнуто је да је апликација прилагођена за употребу на свим уређајима, као и да може да се мења у складу са реалним стањем и променама одлука, као општих правних аката којима се регулише систем материјалне подршке у области социјалне заштите на локалном нивоу.

На скупу је изражено очекивање да ће ове две апликације допринети информисаности грађана о њиховим правима с једне стране, али и да ће олакшати посао у центрима за социјални рад широм земље, са друге. Поред тога, како је наведено, подаци садржани у овим апликацијама, као и подаци о њиховој примени, могу да буду релевантно полазиште за измене прописа на националном и локалном нивоу.

В. Кадиф

Потврде за Аустрију до маја

Аустријски носиоци пензијског осигурања послали су корисницима пензија Републике Аустрије који имају пребивалиште у Републици Србији образац потврде о животу са захтевом да попуњен, потписан и оверен образац доставе аустријском надлежном носиоцу пензијског осигурања до краја маја 2021. године. Том приликом корисници су добили и обавештење о извршеном усклађивању пензија почев од 1. јануара 2021. године.

У случају да корисник пензије не достави валидну потврду о животу, исплата пензије биће привремено обустављена од јуна 2021. године. **Г. О.**

ЗА КОРИСНИКЕ ПЕНЗИЈА ИЗ ФРАНЦУСКЕ

Нова адреса за потврде о животу

Кориснике који примају пензију из Републике Француске, а имају пребивалиште на територији Републике Србије, француски исплатилац пензија обавештава да је последњих неколико месеци дошло до кашњења у исплати њихових пензијских примања због промене надлежности и начина рада француских институција приликом обраде достављених потврда о животу.

Завод за социјално осигурање је затражио од француског органа за везу да се у најкраћем року успостави редовна исплата пензија за све кориснике који имају пребивалиште у Србији.

Подсећамо све кориснике пензија из Француске да су у обавези да једном годишње доставе оверени образац потврде о животу како не би дошло до обуставе, односно кашњења у исплати пензија. Образац потврде о животу може се оверити код Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање (у филијалама, службама филијала и испоставама), у дипломатско-конзуларном представништву Републике Француске у Србији и код јавног бележника, на основу личног присуства корисника давања и увида у личну исправу.

Потребно је да корисници из Србије убудуће образац потврде о животу шаљу на адресу:
**Centre de Traitement
 Retraite à l'étranger
 CS 13 999 Esvres
 37321 Tours Cedex 9
 République de France**

Г. О.

Ниш: прва црквена библиотека

Почетком марта у Парохијском дому Храма васкрсења Христовог у Нишу отворена је црквена библиотека. Библиотека носи име Старца Никанора Хиландарца, отворена је за све грађане, чланарина је бесплатна, а осим духовне литературе, нуди и дела класичне књижевности, белетристику, књиге за децу...



Интересантно је да се у овој новоотвореној библиотеци чува вредно и ретко издање књиге Александра Диме „Гроф Монте Кристо“ из давне 1868. године.

Фонд библиотеке за сада броји око 3.500 књига, али уз помоћ донатора и добротвора, очекује се да се тај број повећа на 5.000, већ до Васкрса.

Ириг: завршен бунар

Ирижани и становници оближњег викенд насеља имаће боље водоснабдевање и квалитет воде, јер је средином марта завршена изградња бунара. Опремање, изградња и повезивање бунара на изворишту воде „Ириг“ коштали су више од 10.300.000 динара. Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство обезбедио је преко седам милиона, а иришка општина остатак новца.

Изградњом бунара разрешени су проблеми са водоснабдевањем, који су се у овој сремској општини јављали током лета.

Милош Ненеџић нови председавајући СЕС-а

На 101. редовној седници Социјално-економског савета, одржаној 29. марта 2021. године, за новог председавајућег овог тела изабран је председник Уније послодаваца Србије (УПС) и генерални директор Трајал корпорације, Милош Ненеџић. Њему је ово други пут да је биран за председавајућег СЕС-а (први пут је био изабран 2018. године), а на дужност ступа 10. априла.

Министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, проф. др Дарија Кисић Тепавчевић, захвалила је председнику УГС „Независност“ проф. др Зорану Стојиљковићу, досадашњем председавајућем, на залагању и посвећености и пожелела успех у даљем раду Милошу Ненеџићу.

На седници је усвојен план рада СЕС-а за 2022. годину, а разговарано је и о стању колективног преговарања у Републици Србији и иницијативи за повећање цензуса за остваривање права за дечији додатак.



„Женска иницијатива“ Трстеник: деценија хуманости

Удружење „Женска иницијатива“ у Трстенику основано је пре десет година. Основна делатност овог удружења је волонтерски рад, помоћ у кући и оснаживање жена, а спроводи се у оквиру пројекта „Помоћ у кући“. Мисија удружења јесте развој позитивног окружења грађана, са посебним акцентом на старе особе са инвалидитетом и маргиналне групе у којима су жене и деца жртве насиља.



Чланице „Женске иницијативе“ са Надом Сатарих из удружења „Снага пријатељства“ – Amity

Ово удружење је од 2015. године почело да добија средства од Министарства за рад и од Националне службе за запошљавање у Трстенику па су успели геронтодомаћице, које су подмиривале потребе бројних корисника. Реализовали су неколико обука за рад на рачунару које је завршило стотинак полазница, затим пројекат о родној равноправности, за шта су финансијску подршку добили од Европске уније, каже Весна Вељовић Милосављевић, председница удружења „Женска иницијатива“ у Трстенику.

„Женска иницијатива“ је за свој хуманитарни рад добила повељу од општине Трстеник, као и захвалницу од Удружења жртава насиља „Хајр“ из Београда. Успешно сарађују са пуно удружења а потписан је и протокол о сарадњи са Црвеним крстом и ДЗ „Др Сава Станојевић“ у Трстенику.

Конкурси Министарства привреде



Министарство привреде Републике Србије огласило је три конкурса за доделу бесповратних средстава: Јавни позив за доделу бесповратних средстава у оквиру програма подстицања развоја предузетништва кроз финансијску подршку за жене предузетнице и младе у 2021. години; Јавни позив за доделу бесповратних средстава у оквиру програма подстицања развоја предузетништва кроз финансијску подршку за почетнике у пословању у 2021. и Јавни позив за доделу бесповратних средстава у оквиру програма подстицања предузетништва кроз развојне пројекте у овој години.

Сви конкурси су отворени до утрошка средстава а најкасније до 31. 12. 2021. године.

Заинтересовани могу да се детаљније информишу о овим јавним позивима на веб адреси: https://privreda.gov.rs/javni_pozivi/.



Просечна зарада у јануару 63.109 динара

Просечна бруто зарада обрачуна-
та за јануар 2021. године износила је
87.058 динара, док је просечна зарада
без пореза и доприноса (нето) износи-
ла 63.109 динара.

У поређењу са истим месецом прет-
ходне године, просечна бруто зарада
за јануар 2021. номинално је виша за

5,1 одсто, а реално за 4,0 процената, док је просечна нето зарада виша за 5,3 одсто номинално,
односно за 4,2 одсто реално.

У односу на децембар 2020. године, просечна бруто зарада обрачуната за јануар 2021. номи-
нално је нижа за 4,2 одсто, а реално за 4,6 процената, док је просечна нето зарада номинално
нижа за 4,5, а реално за 4,9 одсто.

Медијална нето зарада за јануар 2021. године износила је 48.000 динара, што значи да је 50
одсто запослених остварило зараду до наведеног износа.



„Сребрна звезда“ филму ТОБ-а на фестивалу у Берлину

Промотивни филм Туристичке
организације Београда „Шетња
крз историју и културу Бео-
града“ освојио је друго место
и награду „Сребрна звезда“ на
међународном фестивалу тури-
стичких филмова у Берлину „The
Golden City Gate“ у категорији
градова. Аутор филма је Душан
Стојанчевић (на слици), познати
аутор туристичких, промотивних
филмова и реклама, а фестивал
је одржан у оквиру овогодишњег
сајма туризма у Берлину.

Миодраг Поповић, в.д. дирек-
тора Туристичке организације
Београда, истакао је да је учешће
ТОБ на фестивалима туристичких
филмова део кампање за промо-
цију Београда као туристичке
дестинације.

Лесковац: брига о најмлађима

Лесковчанке које су се поро-
диле у јануару и фебруару ове
године добиле су 23. марта по
беби седиште. Ове пригодне
поклоне уручио им је градоначел-
ник Лесковца Горан Цвета-
новић. Оне мајке које су биле
спречене да дођу на доделу,
беби седишта могу да подигну
у наредних месеца дана у Град-
ској управи за опште послове.
Према званичној евиденцији, у
последњих педесетак дана на
подручју Лесковца рођене су
84 бебе.



Локална самоуправа Лесковца планирала је за ову годину набавку и око 1.100 дечјих седишта за
старији узраст.

Ове године град Лесковац ће свим породиљама које имају стално запослење поделити ваучере
од по 10.000 динара, а младим мајкама без посла у вредности од 20.000 динара на име набавке
беби опреме, хране и козметике за новорођенчад.

Деци са подручја града која ове године полазе у први разред основне школе град Лесковац
набавиће бесплатне уџбенике и школски прибор, а мајке са троје или више деце добиће платну
картицу за субвенционисану куповину робе.



Лебане: помоћ породиљама

Из буџета локалне самоуправе Леба-
на почетком марта на рачуне 47 породи-
ља уплаћено је по 20.000 динара на име
помоћи за прву набавку беби опреме,
хране и средстава за хигијену.

Финансијска помоћ уплаћена је младим
мајкама које су потомство стекле у децем-
бру претходне године, као и у прва два
месеца ове године. У ту сврху из буџета
општине Лебане издвојено је 940.000 дина-
ра и то је само наставак улагања локалне
самоуправе ове вароши у младе нараштаје.

Ниш: новац за приватни вртић – родитељима

У Нишу је недавно донета одлу-
ка о промени начина субвенци-
онисања боравка деце у при-
ватним вртићима. Наиме, новац
којим град помаже боравак деце
за коју нема места у државним
вртићима више неће бити упла-
ћиван приватним вртићима,
каква је била устаљена пракса,
већ ће се уплаћивати родитељи-
ма који ће бирати вртић и прав-
дати тај трошак. Из буџета града
за ову намену издваја се 17.000
динара по детету па ће, како се
најављује, бити појачана контрола
и вртића и родитеља.

У Нишу на место чека још око
650 малишана. Град покушава да
помогне родитељима па је недав-
но при једној основној школи
омогућен боравак деци од три до
пет година, а најављено је и отва-
рање предшколских група у поје-
диним сеоским школама.

РАЗГОВОР СА АНДРЕЈОМ САВИЋЕМ, ПРЕДСЕДНИКОМ САВЕЗА ПЕНЗИОНЕРА СРБИЈЕ

Важна вакцинација пензионера

Савез пензионера Србије са више од 600.000 регистрованих чланова организованих у Савез пензионера Војводине, градске организације пензионера Београда и Ниша и директно повезаних 170 општинских удружења, највеће је и репрезентативно удружење пензионера у Србији. Сходно својој снази и значају, Савез активно иницира и учествује у креирању политика у области заштите права и интереса пензионера и унапређења и побољшања њиховог материјалног и друштвеног положаја.

Са председником Савеза пензионера Србије, проф. др Андрејом Савићем, разговарали смо о томе на који начин Савез сада у промењеним условима остварује своје циљеве и активности од интереса за све пензионере.

На недавној седници Извршног одбора Савеза пензионера Србије разговарало се и о препоруци за припреме за обнављање активности чланица Савеза у пуном капацитету након доношења одлуке о окончању актуелних епиде-



Андреја Савић

– У складу са мерама државне политике у вези са пандемијом ковида 19, активности Савеза пензионера Србије су, након укидања ванредног стања, 6. маја прошле године, обновљене али уз обавезу прилагођавања новонасталим условима и примену мера ванредне ситуације која је важила на територији покрајинских, градских и општинских организација и удружења. И поред успешно започете вакцинације и других предузетих мера државних органа, и даље је неизвесно како ће се убудуће развијати и понашати сама епидемија. Стога је руководством свих 170 чланица републичке организације на свим нивоима (покрајинском,

управе. Посебан значај треба дати анимирању оних пензионера који се још нису одазвали вакцинацији као најбитнијој мери у очувању здравља, укључујући и постојеће препоруке надлежних државних органа. У том смислу, све редовне активности у удружењима и организацијама пензионера до потпуне нормализације стања треба свести на неопходне послове и обавезе у складу са препорученим мерама. Такође, чланицама је препоручено да сачине планове за обнављање активности у пуном капацитету након доношења одлуке о окончању епидемије.

У марту сте са повереницом за заштиту равноправности разговарали о положају старијих у Србији. Да ли сте задовољни разговором?

– Да, наш сусрет са Бранкицом Јанковић, повереницом за равноправност, био је врло конструктиван и отворио је бројне могућности будуће сарадње када је у питању положај око два милиона припадника најстарије популације у Србији. Године и старосно доба један су од најче-

штено као мултипликатор дискриминације. Такође, констатована је потреба за свеобухватним и континуираним радом на промоцији културе старења и квалитетних стилова живота старијих, као и неопходност изградње инклузивног друштва у коме би национални планови и стратегије у бројним областима требало да имају приоритете везане за старење. Из тих разлога, Савез пензионера Србије и организација Покрет трећег доба представљају стратешке партнере ове институције у будућим активностима на плану заштите, унапређења подршке и услуга, као и целокупног положаја старије популације у Србији.

За 2020. годину је била планирана оснивачка скупштина „замрзнутог“ Савеза пензионера Србије на Косову и Метохији. Када би она могла да буде одржана и какви су планови за поновно покретање Савеза пензионера на КиМ?

– После познатих дешавања након једностраног проглашења независности Косова 2008. дошло је до обуставе рада Савеза пензионера КиМ. Актуелно руководство републичке организације је, још пре епидемије, иницирало „одмрзавање“ рада овог савеза које је резултирало оживљавањем ранијих и формирањем нових удружења пензионера, избором новог руководства и укључењем у социјално-хуманитарне и друге активности које спроводи Савез пензионера Србије. Изборна скупштина Савеза пензионера КиМ одржаће се након окончања епидемиолошке ситуације.

Шта подразумева најављено унапређење сарадње Савеза са Покретом трећег доба Србије, какве се активности планирају? Да ли ће доћи до формирања регионалних Покрета трећег доба?

– Савез пензионера Србије је један од оснивача Покрета трећег доба Србије који са крупном манифестацијом, Олимпи-



Представници пензионерских организација у разговору са повереницом за заштиту равноправности, Бранкицом Јанковић

миолошких мера. Како ће се одвијати активности Савеза уколико се настави неповољна епидемиолошка ситуација, а какав је план ако мере буду укинуте?

градском, општинском) наложено да, као и до сада, прате епидемиолошко стање и придржавају се упутстава и препорука стручњака и надлежних републичких органа и органа локалне само-

шћих основа за подношење притужби институцији повереника, као и за ускраћивање различитих права и услуга, искључивање и маргинализацију старијих особа, због чега је старење увр-

јадом спорта, здравља и културе трећег доба, већ 13 година окупља пензионере из читаве Србије и представља важан садржај рада републичке организације у оквиру Правилника о друштвеном стандарду РФ ПИО. Исто тако, ова манифестација је, по свом значају, препознатљива и шире, о чему сведочи чињеница да су њени покровитељи биле највише политичке личности у држави. С обзиром на околности проистекле из епидемиолошке ситуације, разматрају се сви аспекти прилагођавања и унапређења активности, на чему ради Комисија Извршног одбора Савеза за Покрет трећег доба Србије, у чијој надлежности ће бити израда елабората о будућим модалитетима сарадње са Покретом.

На седници Извршног одбора разговарало се и о предлогу Одлуке о расподели средстава за послове организације и координације у поступку доделе солидарне помоћи за 2020. годину. На који начин ће бити организована расподела средстава солидарне помоћи у овој години?

– У складу са ставом 3, члана 21 Правилника о друштвеном стандарду корисника пензија Републичког фонда ПИО, Савез пензионера Србије и УПС „Независност“ примају за послове организације и координације у поступку доделе солидарне помоћи средства у висини од 20 одсто, што је за 2020. годину износило 12.156.344 динара од укупно опредељених 57.134.820 динара. Од утврђених 20 процената Савезу је припало 94 одсто, а УПС „Независност“ шест одсто од предвиђене финансијске подршке. Одлуком Извршног одбора Савеза, извршена је расподела средстава сложеним асоцијацијама према њиховом учешћу у укупном броју пензионера Србије од 1.692.282 на дан 31. децембра 2020. године. Расподела средстава солидарне помоћи у 2021. години обавиће се у складу са предвиђеном регулативом и на основу одлука надлежних органа.

**М. Јовановић
Ј. Томић**

ПРОЈЕКТИ ЗА ПОМОЋ СТАРИЈИМА И ОСОБАМА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Психолошка телефонска помоћ

Различита истраживања на светском нивоу показала су да је, када су у питању глобалне несреће, само два одсто хуманитарне помоћи прилагођено старијим особама и особама са инвалидитетом.

Црвени крст Србије је у месецу марту, као део активности у оквиру регионалног пројекта „Јачање отпорности старијих особа и особа са инвалидитетом током ковида 19 и будућих криза“, за сараднике на пројекту организовао онлајн обуку из психолошке прве помоћи за волонтере и координаторе локалних организација Црвеног крста из Крагујевца, Суботице, Ниша и Чукарице, као и за координатора Националне организације особа са инвалидитетом (НООИС).

– Психолошка прва помоћ је први део трогодишњег пројекта који има за циљ да се повећа капацитет одговора цивилног друштва на Западном Балкану на актуелну пандемијску кризу и будуће кризе, те да се посебно



Фото Subotica.com

стави акценат на заштиту менталног здравља и изградњу отпорности старијих особа и особа са инвалидитетом да превазилазе изазове са којима се суочавају: усамљеност, изолованост, недостатак комуникације, а који могу довести до погоршања њиховог менталног здравља – каже Наташа Тодоровић, координатор овог пројекта.

Психолошка прва помоћ за старије и за особе са инвалидитетом је хумана подржавајућа помоћ особи која је преживела несрећу због ковида и којој је потребна подршка. Волонтери Црвеног крста Србије обучени су да пружају помоћ путем телефона, и то на четири локације у

Србији: у Београду на број телефона: 011/3556-241; у Суботици: 024/621-104; у Нишу: 018/511-316; у Крагујевцу: 034/364-330, а за особе са инвалидитетом путем телефона НООИС-а: 061/685-0674.

Друга компонента регионалног пројекта „Јачање отпорности старијих и особа са инвалидитетом током ковида 19 и будућих криза“ је већ започето истраживање које се тиче дуготрајне неге у региону Западног Балкана. Циљ истраживања је да се препознају доприноси које дају неформални неговатељи у дуготрајној нези својих ближњих и да им се омогуће едукација и предах од свакодневних обавеза.

Трећи део пројекта ће бити конкурс за мини пројекте за мале организације које се баве пружањем помоћи старијима.

Целокупан регионални пројекат подржале су Европска унија и Аустријска агенција за развој.

Ј. Томић

ЈАВНИ ПОЗИВ ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА

Награда за допринос развоју приступачности

Заштитник грађана, у сарадњи са Тимом за социјално укључивање и смањење сиромаштва Владе Републике Србије и Сталном конференцијом градова и општина – Савезом градова и општина Србије, расписао је јавни позив за доделу награда градовима, општинама и градским општинама у Републици Србији који су у 2020. години највише допринели развоју свих облика приступачности на својој територији.

Пријаве на конкурс могу се слати до 20. априла 2021, а конкурсна комисија ће пристигле пријаве разматрати током априла и маја ове године.



Како се наводи у јавном позиву, Заштитник грађана на овај начин жели да промовише примере добре праксе у области приступачности на локалном нивоу, и да оствари бољу сарадњу са градовима и општинама у циљу утврђивања стања у области приступачности и узрока због којих се не примењују у пуној мери прописи који гарантују права на приступачност јавних објеката, служби и услуга свим грађанима и грађанкама. Поред тога, ова иницијатива ће бити извор значајних информација за формулисање препорука и планова за унапређивање приступачности у оквиру надлежности градова, општина и градских општина.

В. К.

ПРЕДСТАВЉЕНИ КОНКУРСИ ПОКРАЈИНСКОГ СЕКРЕТАРИЈАТА ЗА ПРИВРЕДУ И ТУРИЗАМ

Развој туризма и савременија опрема

У Привредној комори Војводине (ПКВ) 9. марта ове године представљени су конкурси Покрајинског секретаријата за привреду и туризам.

Представљена су четири конкурса за 2021. годину, по два у областима привреде и туризма, путем којих ће привредним субјектима бити субвенционисана финансијска средства у укупном износу од 270 милиона динара.

Кроз конкурсе за микро и мала привредна друштва и предузетнике у области привреде расподелиће се 41 милион динара за субвенционисање трошкова за набавку машина и опреме, односно за набавку софтвера или за стицање нематеријалне имовине, и 118 милиона динара за набавку репроматеријала.

С друге стране, јавни конкурси у туризму намењени су привредним субјектима за суфинансирање пројеката од значаја за развој туристичког потенцијала АП Војводине, тачније за подизање нивоа квалитета и капацитета објеката туристичке супраструктуре у вредности од 59 милиона динара, као и за набавку машина и опреме и увођење технолошких иновација у промоцији и пословању угоститељских објеката са укупно 52 милиона динара.

Покрајински секретар за привреду и

туризам, Ненад Иванишевић, истакао је том приликом да је важно што се мере презентују у Привредној комори Војводине јер је то место где се срећу како привредници, тако и они који подржавају тај амбијент.

– Данашње представљање конкурса за подршку привреди и туризму је први корак у заједничком деловању, јер ће и убудуће у Привредној комори Војводине бити представљени конкурси Секретаријата за привреду и туризам, а биће их захваљујући томе што је буџет ресорног секретаријата увећан за 60 одсто. Постојећи конкурси за привреду и туризам имају за циљ да, заједно са мерама Владе Републике Србије, сачувају радна места. Један од најважнијих услова конкурса јесте да од датума њиховог расписивања није могуће смањивати број запослених за више од десет одсто – рекао је Ненад Иванишевић и додао да ће се успешност ових конкурса мерити бројем сачуваних и отворених радних места, као и осавремењивањем процеса, машина и неопходне опреме у привредним и туристичким делатностима.

Председник ПКВ Бошко Вучуревић говорио је о добрим резултатима војвођанске привреде у прошлој години.

– Упркос пандемији, можемо рећи да подаци у АП Војводини показују да индустријска производња у 2020. години у одно-



Излагање Ненада Иванишевића

стријска производња у 2020. години у односу на претходну бележи раст од три одсто. Треба истаћи и пољопривреду, која је успешно изнела последице пандемије ковида 19 у 2020, па се бележи повећање пољопривредне производње за 4,4 одсто у односу на претходну годину. У укупној спољнотрговинској размени аграра Републике Србије у 2020. години учешће АП Војводине чини 41,5 одсто. Запосленост је повећана за 2,2 процента, те су радна места, упркос утицају ковида 19, очувана – навео је Вучуревић.

Конкурсе су представили помоћници покрајинског секретара за привреду и туризам Маријана Четојевић и Милан Јарић.

Мирослав Мектеровић

БЕСПОВРАТНА СРЕДСТВА ЗА ПОЉОПРИВРЕДНЕ СЛУЖБЕ У АПВ

За бољу заштиту пољопривредног земљишта

Покрајински секретар за пољопривреду, водопривреду и шумарство, Чедомир Божић, уручио је крајем фебруара представницима дванаест пољопривредних стручних служби из АП Војводине уговоре у износу од 179 милиона динара бесповратних средстава за финансирање обављања саветодавних и прогнозно-извештајних послова у заштити биља на територији АП Војводине у 2021. години. Након окончаног јавног позива, Секретаријат је овим средствима подржао активности пољопривредних стручних служби из Новог Сада, Вршца, Бачке Тополе, Руме, Сомбора, Панчева, Суботице, Врбаса, Зрењани-



Чедомир Божић (десно) уручује уговоре

на, Кикинде, Сремске Митровице и Сенте. Њима су бесповратна средства додељена за реализацију активности из програма заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта, те

подршке у спровођењу пољопривредне политике и политике руралног развоја.

Секретар Божић је приликом уручивања уговора истакао да пољопривредне стручне слу-

жбе имају апсолутну подршку Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство, и позвао их да својим сугестијама и предлозима допринесу још бољој сарадњи, нарочито у сегменту који се тиче њиховог рада.

– Заједничким радом и заједничким доношењем одлука унапредићемо сарадњу. Циљ нам је да, како са пољопривредним стручним службама, тако и са пољопривредним произвођачима, локалним самоуправама и другим корисницима средстава, креирамо конкурсе који ће подржати њихове најважније пројекте и програме – рекао је Чедомир Божић.

М. Мектеровић

Помоћ породицама са троје и више деце

Покрајински секретаријат за социјалну политику, демографију и равноправност полова низом својих мера стимулише раст наталитета у АП Војводини.

Према речима Радоша Пејовића, в. д. помоћника покрајинског секретара за социјалну политику, демографију и равноправност полова у Сектору за демографију и бригу о породици, Покрајинска влада је већ од јануара ове године издвојила из буџета 234 милиона динара ради месечне исплате материнског додатка у износу од 15.000 динара незапосленим мајкама у породицама где се роди треће и четврто дете.

Пејовић наводи да је ова мера подршке, уз мере које спроводи Републичка влада, усмерена на повећање наталитета и побољшање демографске структуре у АП Војводини, и додељује се незапосленим мајкама у трајању од две године. Он истиче да такву сврху има и тренутно отворени конкурс за доделу бесповратних средстава породицама у којима се роди треће или четврто дете за решавање стамбеног питања или за унапређење услова становања у АП Војводини, односно за куповину, адаптацију, реконструкцију или доградњу стамбеног објекта. Конкурс је расписан 17. марта и траје до 17. маја ове године, а Покрајина је за ову намену определила укупно 150 милиона динара

породицама са троје и четворо деце. Појединачни износ по породици не прелази више од милион и двеста хиљада динара.

– Суштина ове мере је у томе да се помогне породицама које имају троје или четворо деце да својој деци обезбеде животне услове током одрастања сличне онима које имају деца у породицама са једним или два детета. Рецимо, да свако дете има своју собу и слично – наводи Пејовић и додаје да сви заинтересовани чланови брачне и ванбрачне заједнице, као и породице са једним родитељем у којима се од 1. јануара 2020. године родило треће или четврто дете треба да што пре аплицирају на овај конкурс како би благовремено прикупили потребну документацију.

Међу значајним мерама за побољшање демографске ситуације у Војводини које спроводи ресорни Секретаријат је и та да Покрајина додељује паровима по две стотине хиљада динара за вантелесну оплодњу, као и четрдесет хиљада динара за замрзавање ембриона, те да за ова средства могу да аплицирају жене до 45 година старости.

Радош Пејовић истиче да, уз врло значајну подршку председника Покрајинске владе Игора Мирковића и покрајинског секретара Предрага Вулетича, свакодневно обилази локалне самоуправе у Војводини како би сви заједно осмислили и креирали



Радош Пејовић

демографску стратегију на нивоу Покрајине. Тако је са локалном самоуправом у Зрењанину, између осталог, договорио и реализовао да то буде први град у Војводини који је званично приступио Покрету за децу „Три плус“ из Чачка. Наиме, градоначелник Зрењанина Симо Салапура је 23. марта ове године са председником Покрета „Три плус“, Владиславом Гавриловићем, потписао уговор о приступању овом удружењу.

Покрет „Три плус“ је основан ради пружања подршке породицама, подстицају рађања и пораста наталитета у Србији и досад му је, заједно са Зрењанином, приступило двадесет и четири локалне самоуправе. Његов пројекат „Цена минус за 3+“, који подразумева посебне картице погодности за породице са троје и више деце, подржало је и Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Мирослав Мектеровић

АПВ ДОДЕЛИЛА УГОВОРЕ НАЦИОНАЛНИМ САВЕТИМА

За годишње активности 61,6 милиона динара

Потпредседник Покрајинске владе и покрајински секретар за образовање, прописе, управу и националне мањине – националне заједнице, Жолт Сакалаш, уручио је 17. марта представницима седамнаест националних савета националних мањина, који имају регистровано седиште на територији АП Војводине, уговоре о додели финансијских средстава за реализацију годишњих активности. За ову намену из покрајинског буџета издвојено је 61,6 милиона динара, који су расподелени националним саветима: мађарске, словачке, румун-



Са преузимања уговора у Покрајинској влади

ске, хрватске, ромске, русинске, македонске, црногорске, буњевачке, чешке, украјинске, немачке, пољске, ашкалијске, египатске, грчке и руске националне мањине.

Ова средства намењена су за суфинансирање редовне делатности и сталних трошкова националних савета, а исплаћиваће се квартално, у четири једнака дела, до краја 2021. године.

– Укупни износи које додељујемо националним саветима исти су као и претходне године, али потврђују постојаност, тенденцију и, пре свега, опредељење Покрајинске владе и нашег секретаријата да се и убудуће улаже у рад и развој националних савета, делом и повећањем финансијске помоћи у будућности – изјавио је Жолт Сакалаш приликом доделе уговора.

М. М.

ИСТРАЖИВАЊЕ ЦКС О НАСИЉУ
НАД СТАРИЈИМ ЖЕНАМА

Најчешће финансијско и психичко насиље



Упркос подацима из глобалног истраживања од пре неколико година који су показали да је једна од седам жена старијих од 65 година доживела неки облик насиља, ова врста насиља ипак није добила исту јавноздравствену пажњу као неки други облици, или чак исту пажњу у оквиру постојеће превенције насиља над женама. Насиље над старијим женама је проблем родне неједнакости и представља кршење људских права. Иако оно оставља велике последице на физичко и ментално здравље старијих жена, већина истраживања и постојећих доказа насиља над женама усредсређена је на жене у репродуктивном периоду (15-59), док је врло мало података о врстама и обрасцима насиља над женама старијим од 59 година.

У оквиру пројекта под називом „Оснаживање старијих жена: Превенција насиља путем мењања друштвених норми у Србији и Аустрији (ЕмПреВ)“, Црвени крст Србије је недавно објавио публикацију под називом „На ничијој земљи – родно засновано насиље према старијим женама (65+) у Републици Србији“. У публикацији су представљени резултати најновијих истраживања чији је циљ био да прикажу стање у погледу распрострањености, карактеристика и последица родно заснованог насиља над старијим женама, као и степен у коме се оне, у потреби за заштитом од насиља, обраћају различитим институцијама и организацијама и на који начин тај систем одговара на њихове потребе.

Истраживање је показало да је у Србији 16 одсто жена између 65 и 74 године доживело неки облик насиља након навршене 65. године живота. Овај вид насиља је најчешће прикривен, жртве се ретко одлучују да га пријаве, а у посматраном узорку само је једна старија жена пријавила насиље. Оне углавном трпе насиље из различитих разлога, из страха, стида, економске зависности, а такође су присутни и јаки патријархални обрасци.



Наташа Тодоровић, Црвени крст Србије

Од навршене 15. године живота 40 одсто жена доживело је неки облик насиља од садашњег или бившег партнера, док је у последњих 12 месеци (након навршене 65. године) то искуство имало 7,7 процена жена. Најраспрострањеније је психичко насиље, које је доживело 38 одсто жена од своје 15. године и седам одсто жена након навршене 65. године живота. Врло мало има истраживања о насиљу над женама старијим од 75 година. Нема ни истраживања о старијим женама које су дементне, а оне су под највећим ризиком.

– Жене не пријављују насиље због различитих социјалних норми јер мисле да је срамота пријавити насилника; оне су уплашене јер мисле да их систем неће довољно заштитити и да ће насиље бити само још веће, као и због тога што су финансијски зависне, посебно сада у току пандемије, па се плаше да ће остати без средстава ако пријаве насилника – каже Наташа Тодоровић из Црвеног крста Србије, један од аутора публикације.

У оквиру фокус група које су организоване за потребе овог истраживања закључено је да је током ковида најчешће било присутно финансијско насиље јер је пензија редовна а дешавало се да деца изгубе посао па старија жена издржава неретко целу породицу. Друга врста

насиља по учесталости је занемаривање, како намерно тако и ненамерно. Ненамерно је било током ванредног стања, јер особе које иначе помажу старијима то нису могле да чине због забране кретања. Остале врсте насиља су психичко, физичко и на крају сексуално насиље о коме се најмање зна.

У публикацији су дате препоруке и држави и појединцима шта би требало да се уради да би насиље било видљиво, препознато и процесуирано. Закључено је да треба подизати свест јавности о насиљу над старијим женама кроз различите кампање, а врло важна активност је борба против дискриминације и промена слике о старијим женама како би се промовисао њихов допринос у друштву као активних чланова који доприносе својим породицама и заједници.

– Људи не мисле да старије жене могу бити жртве насиља. Потребно је мењање закона, препознавање насиља над старијим женама, јер се у медијима изостављају ове категорије становништва. И у рекламама су углавном представљене млађе жене. Прва и основна препорука државама јесте прикупљање података које ће бити добно и родно, на пет до 10 година, где ће до изражаја доћи разлике које постоје код различитих група жена: жена са инвалидитетом, жена које живе на селу... Прикупљање података је врло важно и у свим институцијама, здравственим, социјалним и у полицији. Потребно је омогућити бесплатан правни сервис, СОС телефон 24/7, заједничку едукацију за стручњаке из различитих институција, која ће омогућити бољу интервенцију на локалном нивоу, јер свако доживљава насиље са свог професионалног гледишта – истиче Наташа Тодоровић.

Препорука појединцима је да свако насиље треба пријавити и да одмах треба потражити стручну помоћ.

Јелена Томић

Живот је лепши уз кућног љубимца

Сви смо некада чули коментар да су кућни љубимци „само“ животиње или наишли на неразумеваче колико тога важног они чине за своје власнике.

Готово без икаквог напора, кућни љубимци успевају да унесу много радости у породицу, а власници их најчешће доживљавају као равноправне чланове, некада и несвесни да однос и повезаност које са њима граде имају и терапеутско дејство на њихово здравље. Током година спроведене су бројне студије које говоре о позитивним утицајима кућних љубимаца на физичко и ментално здравље људи свих узраста, али је тај утицај можда посебно важан за старије особе.

Старење, иако неминован део живота, многим пада тешко – деца се одселе и започну свој живот, неке драге особе нас нажалост напусте, а због проблема са покретљивошћу и здрављем учествовање у активностима које смо до тада волели постаје све теже. Овај вид социјалне изолованости, нарочито код особа које живе



односно подстиче их да боље брину и о себи. Поред позитивног утицаја на кондицију и телесну тежину, шетња са псом истовремено повећава и могућности за социјалне контакте и дружење са комшијама и другим власницима паса, те повољно утиче на друштвени живот.

Позитивни ефекти дружења са животињама

Амерички Центар за контролу и превенцију болести истиче да кућни љубимци, између осталог, утичу и на: снижење крвног притиска, холестерола и триглицерида; смањење осећаја усамљености; одржавање и унапређење физичке кондиције, као и на богатији друштвени живот. Дружење са животињама гради самопоуздање, помаже у превазилажењу страха и ствара осећај одговорности за сопствене поступке и за живо створење о којем се старамо.

саме, може водити ка осећању усамљености, па и депресије, што додатно лоше утиче на опште здравствено стање и нарушава га. Друштво кућног љубимца се у таквим тренуцима показало као незаменљив извор утехе и радости, али и бројних других добробити.

Честа интеракција са кућним љубимцем снижава крвни притисак и холестерол, а самим тим смањује и ризик од кардиоваскуларних болести, док шетање, играње и старање о љубимцу повећава физичку активност и доприноси бољој кондицији.

Истраживања су показала да брига о љубимцу утиче на стварање рутине, што стимулише и власнике да једу редовно, обављају кућне послове и друге задатке,

Време проведено са кућним љубимцем и мажење, поред тога што делују умирујуће, доводе и до ослобађања велике концентрације хормона попут серотонина, пролактина и окситоцина који повољно утичу на расположење, а истовремено смањују количину кортизола – хормона стреса.

Доказано је, такође, да животиње било које врсте помажу особама које пате од читавог низа психичких поремећаја, укључујући депресију па чак и деменцију.

Још једна битна ствар на коју треба указати, према речима др Џеја П. Граната, психотерапеута из Њу Џерсија, јесте да пси и мачке живе у садашњости и не брину за сутра. Њих интересује једино сада и овде, а имају тенденцију да то пренесе и на људе, што може бити одлично, нарочито ако се узме у обзир да концепт сутрашњице може бити узнемирујући за старије.

Због свега наведеног, у свету се све чешће животиње користе терапеутски, између осталог и у раду са старијим особама. Анимотерапија подразумева да се специјално одабране и обучене животиње (пси, мачке, коњи, акваријумске рибице, заморци...) доводе у домове за старе, болнице, рехабилитационе центре. Потврђено је да се у присуству животиња пацијенти много брже

и лакше опорављају, да им је расположење боље а мотивација израженија. У домовима за старе анимотерапија омогућава корисницима да проведу време са животињом и да осете блискост, а уз то им даје разлог да се радују поновном сусрету.

Значај кућних љубимаца је нарочито дошао до изражаја у време пандемије, која је пореметила све сфере нашег живота и додатно повећала осећај усамљености. У овом периоду, када смо се сви борили са различитим изазовима које је новонастала ситуација донела, многи су ослонац пронашли у својим љубимцима.

У прилог овоме иду и резултати истраживања спроведеног у априлу и јуну 2020. године у Великој Британији, које је обухватило 5.926 особа, од 18 до изнад 70 година, од којих је 5.323 имало бар једног љубимца.

Највећи број испитаника – чак 91 одсто власника паса, 89 одсто власника мачака и 95 одсто оних који су у свом власништву имали коње и друге сеоске животиње – истакло је да су им љубимци помогли да се изборе са тешким тренуцима у време карантина. Йубимци су битно утицали на очување менталног здравља смањујући стрес, анксиозност и депресију, а време које су проводили у кући дружећи се са својим љубимцима је уносило радост и позитивно утицало на расположење.

Када све ово узмемо у обзир, слободно можемо закључити да нам кућни љубимци обогаћују живот и поспешују здравље на најразличитије начине, а својом безусловном љубављу доприносе да се не осећамо усамљено и уче нас да живимо у садашњости и уживамо у сваком тренутку.

Драгана Лукић Лазовић

ЗЛАТИБОР

Из Криве Реке међу туристе

Када са Краљевог трга на Златибору кренете ка једном од оближњих хотела, одмах на почетку поплочане стазе, са својим ручним радовима на импровизованој „тезги“ сачекаће вас Божидарка Кубуровић. Не можете да прођете а да вам не понуди пулovere, чарапе, капе... И, прво што помислите када застанете и погледате – јесте да је то жена „пуна живота“.

– На Младенце (22. марта) ушла сам у 90. годину, али ми то не смета да радим као раније. Не бих могла другачије – каже Божидарка.

Живи у селу Крива Река, недалеко од Мачката на Златибору. Плете сваки дан. Устаје у пет сати, доручкује и узима игле у руке. И тако неколико пута у току дана, уз све друге кућне послове. Два, три пута недељно одлази на Златибор. Син, механичар, одвезе је до станице, а она са ручним радовима даље настави аутобусом.

– Наше жене су најчешће у кући, а ја волим да изађем међу народ. Овде је живо, туристи стално пролазе, па са многима поразговарам. Понекад продам, некада ништа, али ја сам задовољна – каже плетилца.

У Кривој Реци има свој врт у којем производи поврће. Посе-



Божидарка Кубуровић

дују и воћњак, ту су јабуке, крушке, рибизле, вишње, малине, купине и боровнице. Воће и поврће није за продају, него само за домаћинство. Бере и

печурке у шуми, вргање и млечнице, па од њих прави специјалитете.

– Имам и десет оваца, две свиње и осамнаест кокошака, а

ту су и цуко Шаро и маца кућна љубимица – прича нам весело Божидарка.

Некада је имала коње, бикове и краве. Била је чувена по производњи кајмака и сира, због којих је и данас зову њени некадашњи купци, а сад Божидарка Кубуровић има пољопривредну пензију.

– Распоредим новац када добијем пензију и живим задовољно. Живим лепо, старачки, мора ме нешто и болети у овим годинама. Све једем, и слано и љуто, али умерено. Некада сам много, али сада само помало, више пута у току дана и на време – каже бака Божидарка.

Свако вече у осам сати одлази на спавање, и то без телевизора.

– Ставим овако руку под главу и док не заспим збирам шта ћу сутра да радим. Док није било короне, виђала сам се са комшијама, међутим, сада се свако затворио у своју кућу. Очекујем да буде боље, па ћемо се поново посећивати. Рецепт за дуг живот? Само задовољство. За дуг живот важно је задовољство, а ја сам увек била задовољна – истиче на крају за наше новине Божидарка Кубуровић из Криве Реке.

Г. Вукашиновић

ЗАПИС СА МИРИЈЕВСКЕ ПИЈАЦЕ

Бака Мица миљеница пензионера

Нема продавца на зеленој пијаци у београдском насељу Миријево, нити купца, а нарочито пензионера, а да не познају Милицу Лазић (88) из овог насеља.

Ову крепку и увек насмејану старицу сваког дана можете видети испред њене тезге у централном делу пијаце. Бака Мица, како је зову колеге са пијаце, најстарији је продавац, како по годинама живота, тако и по

„радном стажу“ на овој пијаци, са којом другуге готово четрдесет година. Иако је одавно зашла у девету деценију, бака Мица не намерава да се растане од тезге.

– Моја тезга није тако богата пољопривредним производима, али све што нудим сталним муштеријама (пре свих пензионерима) произведено је у нашој башти. Да је на мојој тезги све домаће, веома добро знају моји стал-

ни купци – каже ова крепка старица.

Својим љубазним понашањем, бака Мица је постала права миљеница, пре свих пензионера који пазаре код ње или дођу да је поздраве и приупитају за здравље. Ова вредна старица поручује да се од пијаце неће одвајати све док је служи здравље, јер не би могла да замисли живот без пијачне граје.

М. Тодоровић



Милица Лазић

Традицију чува знањем и талентом

Милан Ристић, двадесето-смогодишњи инжењер модног дизајна из Сврљига, заљубљеник у традицију, народну ношњу, игру и песму, у породичној кући има своју приватну колекцију ношње, накита и оглавља. У етно соби, односно, како каже, у свом малом музеју, поседује углавном ношње сврљшког и белопаланачког краја. Знање стечено на студијама му је помогло да се већ пуних десет година бави колекционарством и реконструкцијом народних ношњи.

– Моју колекцију чини око 1.500 делова народне ношње. Поседујем веома старе и ретке примерке ношњи из Сврљига и Беле Паланке. Неки примерци потичу из 19. века, а остатак је углавном из периода између два светска рата. Један део колекције је из моје породице, а остале примерке сам сакупио на терену у Сврљигу и по селима ове општине. А доста добијам и на поклон – каже Милан.

Овај млади дизајнер је посебно поносан на најстарије предмете из своје колекције



Поносан на своју колекцију: Милан Ристић

као што су: пафта (метална копча за појас) из села Чифлик, околина Беле Паланке, која датира из 1839. године; игла „конђуша“ која служи за убрађивање оглавља из 19. века, и женски одевни хаљетак „ћурдија“ из сврљшког краја, такође из 19. века, и то је и најсвечанији и најстарији део народне ношње. Милан израђује и ношње за фолклорна друштва, а у свему му помаже његова бака од које је доста научио.

– У фолклору сам од 2008. године. Почео сам у школи фолклора у Сврљигу, а од 2010. године сам члан Академског фолклорног ансамбла „Оро“ из Ниша. Био сам члан фолклорног ансамбла „Ремесиана“ из Беле Паланке, касније и њихов уметнички руко-



водиоца, као и члан изворне групе „Ковиље“ из Вукманова и КУД-а „Бранко Цветковић“ из Београда. Моја велика жеља је била да будем члан Националног ансамбла Србије „Коло“, што се једним делом и испунило, јер сам годину дана био део њиховог ансамбла као приправник/волонтер. Изузетна ми је част што сам имао прилику да станем у коло са професионалцима, и то је за мене једно велико искуство и успех на који сам јако поносан – истиче Милан Ристић.

Да кажемо да поред свих ових обавеза, овај талентовани младић успешно обавља и посао менаџера и рецепционара у једном нишком хотелу.

С. Ђорђевић

ОСМИ МАРТ У НИШУ

Посета Сигурној кући

Уместо традиционалних пријема и пригодних свечаности поводом Осмог марта, делегација жена запослених у Градској општини Медијана у Нишу посетила је Сигурну кућу и донела поклоне корисницама и деци која тренутно ту бораве (на слици).

– У Сигурној кући заштиту су пронашле жене које су, из било ког разлога, морале да са децом напусте свој дом. Одлучиле смо да их макар на тренутак обрадујемо. Донеле смо намирнице,

гардеробу, књиге и, наравно, цвеће које је неизоставно поводом овог празника – казала је Душанка Китановић, представница кабинета председника општине Медијана.

У Сигурној кући у Нишу тренутно борави пет жена и шесторо деце. Примењују се прописане мере заштите од корона вируса и од почетка епидемије нису имали заражених радника ни корисника.

Захваљујући на поклонима и посети, директорка Сигур-



не куће, Соња Шћекић, рекла је да је свака посета и помоћ корисницама изузетно значајна јер се на тај начин шаље

порука свим женама да нису саме и да их заједница не заборавља.

Љ. Глоговац

СТАРЕЊЕ У ДОБА ИНТЕРНЕТА

Предности дигиталног света



Ако нас је пандемија ковида 19 уверила у нешто, онда је то – у снагу дигиталне технологије. Уз помоћ технологије запослени раде од куће, имају састанке са колегама преко различитих апликација, многи тако одржавају контакт са породицом и пријатељима или се онлајн снабдевају. За онога, пак, ко никада није користио интернет може бити посебно изазовно сада када толико елемената свакодневног живота захтева примену тог знања.

Куповина намирница онлајн била је распрострањена и пре пандемије али није била ултимативна. Сада, међутим, постоји велики број старијих који су се први пут морали ослонити на употребу интернета, а многим од њих, не само код нас, та нова решења су непозната и непријатна. Ипак, по свему судећи, ова изнуђена ситуација убрзава дигиталну трансформацију и у тој популацији и све је више сениора који успевају да се прилагоде.

Оно што је некада била робна кућа као храм робе широке потрошње, то је сада интернет. Пандемија је толико убрзала оријентацију ка е-трговини да је она сада, сматрају истраживачи, неповратна. Страх од одласка у супермаркет, од инфекције у превозу или неопходност изолације мотивисали су многе да науче нешто чему су се до сада опирали: како да купују намирнице и лекове и још много тога на мрежи. Интернет је постао кључна веза са спољним светом па се и такозвани бејби-бумери прикључују том тренду.

Типичан је пример Американке Линет Вајт (72) која каже да воли да учи нове вештине и да је унуци, којима шаље поклоне

са Амазона (највећа интернет компанија и електронско тржиште на свету) у томе подржавају.

– Веома су импресионирани да сам у својим годинама тако савладала технологију – истиче Вајт.

У овој земљи иначе интернет свакодневно користи огром-

путем поште у Немачкој саопштава да и тамо више од 55 процената продаје на мрежи сада долази од људи старијих од 50 година. Пре годину дана тај однос је био око 40 одсто.

Што се тиче Србије, подаци из истраживања потрошачких навика наших грађана по пита-

собност куповине намирница, лекова, одеће путем интернета, уз безбедну испоруку, постала је изузетно значајна олакшица и старији не би требало да се плаше да је користе, поготово што скоро свака малопродатна продавница има веб локацију.

Социолози наводе да ће, како старије генерације буду бројча-но расле, расти и њихово знање о технологији и ширина њихових мрежних активности. У пандемијско време, рецимо, видео позиви су направили највећи скок у популарности онлајн услуга: сада их користе четири од десет корисника интернета старих 65 и више година (40 процената), док их је почетком прошле године користио 31 проценат.

Заједно са поузданом мобилном мрежом, учење дигиталних вештина је пресудно за старије особе ако желе да искористе предности развоја нових решења од којих ће многа побољшати квалитет њиховог живота. Дугорочно гледано, заостајање у тим вештинама могло би имати негативне ефекте за старије. На пример, у области здравствене заштите све је више здравствених услуга и производа који мигрирају путем интернета, што су многи искусили током пандемије.

Међутим, чак и ако је интернет једва придобио фанове међу старијим људима, чини се да – онај ко се преселио у дигитални свет не жели поново да буде без њега. Шест од десет старијих корисника (62 одсто) каже да више не може да замисли живот без интернета. И готово сви (94 одсто) истичу да су захваљујући интернету успели да побољшају живот и прошире своје знање.

М. Јовановић



Фејсбук најинтересантнији

Занимљива је и статистика друштвених мрежа: према последњим, прошлогодишњим истраживањима, 69 процената одраслих између 50 и 64 године и 40 одсто старијих од 65 година користи друштвене мреже. Још је занимљивије да 41 одсто корисника Фејсбука има више од 65 година, док 58 процената старијих од 56 година користи Јутјуб. Сви они, изгледа, инстинктивно разумеју да је одржавање друштвених односа, макар и виртуелно, један од кључних елемената доброг старења.

них 75 процената старијих од 75 година, а та група сада представља и готово трећину (28 одсто) свих куповина путем е-трговине. Жене од 75 година и старије представљају једну од најбрже растућих демографских категорија када је у питању коришћење интернета.

Више од половине Британаца старијих од 65 такође купује преко интернета, што је велика генерацијска прекретница у онлајн трговини у овој земљи, док Савезно удружење за електронску трговину и наруџбину

њу онлајн куповине за 2020. годину, спроведеног у сарадњи са истраживачком кућом Valicon, у оквиру Web Retailer Award конкурса за најбоље веб продавнице у региону, показују да су старији од 65 година обавили 18 процената укупних онлајн куповина, чак 20 одсто у домаћим онлајн продавницама и 13 одсто у страним.

Неспорно је, дакле, да је у овим необичним временима у којима тренутно живимо електронска трговина за старије особе тренд у порасту. Спо-

Биће нас мање

До краја века предстоји прерасподела како „Људских ресурса“, тако и глобалне економске моћи

Највише ће нас бити 2064 – око 9,7 милијарди душа – а онда ће нас бити мање: око 8,8 милијарди на крају овог века, што свакако нису подаци који занимају само оне који се рађају данас да би улазак у 22. век прославили као 80-годишњаци.

Ово је главни податак једне од у новије време најдетаљнијих демографских пројекција коју је сачинио истраживачки тим Универзитета Вашингтон (име носи не по америчкој престоници, него по истоименој федералној држави на Западној обали, где му је седиште), а објавио Лансет, по свим критеријумима међу најпрестижнијим и најстаријим (основан 1823) медицинским публикацијама света.

Истраживање је, додуше, рађено пре пандемије која је уздрмала здравствене системе широм света, али истраживачи сматрају да пошаст ковида 19 неће битно утицати на предстојеће трендове који ће за резултат имати глобалну прерасподелу како „Људских ресурса“, тако и економске, па, сходно томе, и политичке моћи.

Главни налаз који показује како ће демографски трендови утицати на оне геополитичке, јесте да ће Кина економски претећи САД тек 2035, али да се неће и привезати за трон највеће (по обиму БДП-а) економије света: Америка ће га повратити око 2098.

Истраживање је донело лоше демографске вести за 23 земље чије ће се становништво у следећих нешто мање од осам деценија више него преполовити.

Јапан ће тако, са данашњих око 128 милиона, крајем века



имати само 60 милиона житеља, док ће се Тајланд умањити са 71 на 35 милиона, Италија са 61 на 31, Шпанија са 46 на 23, Португалија са 11 на пет, Јужна Кореја са 53 на 27...

С друге стране, број Американаца ће, захваљујући имигрантима, умерено расти све до 2062, када ће их бити 364 милиона (према 332 милиона колико их је сада), да би на смени векова са малим плусом САД биле приближно ту где су и данас, са 336 милиона.

Посебно занимљива је пројекција која се бави двема данас неспорним демографским силама: Кином и Индијом. Прва ће изгубити круну најмногљудније, а друга ће је преузети, док ће обе имати знатно мање становника него данас. У том погледу, демографски виталнијом показаће се Индија, која ће са садашњих 1,38 милијарди људи спасти на 1,09 милијарди, док ће Кина имати тек нешто више од 700 милиона.

Кад је реч о радно активнима, Индија ће са 762 милиона на крају века пасти на око 578 милиона, чиме ће претећи Кину чија радна снага ће драматично опасти, са око 950 милиона данас, на само 450 милиона у 2100. години. Више радних руку и мислећих глава Индији ће омогућити да се са седмог

места на светској листи економија попне на треће.

Кључни глобални демографски проблем данас је опадање такозване стопе рађања, просечног броја деце које жена донесе на свет током свог животног века. То је донедавно био феномен само у земљама са високим животним стандардом, а налази овог истраживања показују да ће на крају века ова стопа бити недовољна за одржавање садашњег нивоа становништва у чак 183 од 195 земаља које су анализирале.

Тренутна стопа рађања на светском нивоу је 2,37, али ће на почетку прве деценије следећег века опасти на 1,66, дакле знатно испод 2,1, колико је неопходно за просту репродукцију становника. Те стопе су данас иначе најдраматичније у Италији и Шпанији (1,2), као и у Польској (1,17).

Значајан допринос смањењу фертилитета први пут ће дати сада демографски витална Африка, нарочито у подсахарском делу: од садашњих 4,6 рођења по жени, на само 1,7 до 2100. Још драстичнији демографски суноврат очекује Нигер, данашњи светски рекордер плодности – свака жена тамо сада у просеку роди седморо деце – што ће се до краја века смањити на само 1,8.

Професор Стајн Емил Волсет из Института за праћење и вредновање здравља (The Institute for Health Metrics and Evaluation – IHME), који је аутор извештаја, оцењује да су „економске и геополитичке импликације ових предвиђања суштинске“, јер сугеришу да ће смањивање броја одраслих у радном добу оборити стопе раста БДП-а које могу да изазову велика померања глобалне економске моћи до краја века. „Спречавање смањивања броја становника ће вероватно постати приоритетна брига многих нација“, закључује професор.

Др Ричард Хортон, главни уредник Лансета, сматра пак да ће 21. век донети „револуцију у причи о људској цивилизацији, при чему ће нашу будућност обликовати Африка и арапски свет, док ће се утицај Европе и Азије смањити. На крају овог века свет ће бити мултиполаран, са Индијом, Нигеријом, Кином и САД као доминантним силама. Биће то један сасвим нови свет, за који бисмо морали да се припремамо већ данас“.

Србија се, иначе, у овом истраживању помиње само у графиконима који илуструју демографске трендове: експерти са Универзитета Вашингтон предвиђају да ће нас на смени векова бити 4,14 милиона!

М. Бекин

ОБНОВЉЕНА ТУРИСТИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА У КИКИНДИ

И пензионери доприносе туризму

Туристичка организација града Кикинде обновљена је после седам година, колико је њену улогу обављала канцеларија са још неким делокрузима рада у саставу локалне самоуправе. Закључено је да, ипак, строго наменска туристичка организација најбоље може да прикаже понуду овог краја, те ће ускоро потенцијал Кикинде и околине бити промовисан под слоганом „Град добрих људи“.

Овдашње Удружење пензионера већ деценијама успешно промовише завичајне знаменитости, у складу са својим могућностима и богатим искуством. Удружење је редован организатор групних посета исписника из Србије и из Темишвара. Поред тога што за њих организује колективне обиласке историјских и културних споменика и препоручује их за разгледање, Градско удружење је



Кикиндско, а светски значајно: галерија скулптура у теракоти извајаних у атељеу Интернационалног симпозијума „Тера“

и широкогрудни домаћин. Госте прихвата у Дому пензионера и дружење са њима зачини закуском и окрепљењем уз програм свог Културно-уметничког друштва „Сунчана јесен“. Њихови пријатељи им узвраћају госто-

примством у својим срединама. На тај начин кикиндски пензионери упознају баштину тих крајева.

Пензионери ће, у сарадњи са Туристичком организацијом, моћи и убудуће да предста-

ве брендове Кикинде – сувачу (млин на коњски погон), излетнице Старо језеро надомак језгра града, Спортски центар „Језеро“, Народни музеј у којем је изложен скелет мамутице Кике, атеље и галерију Интернационалног симпозијума скулптура у теракоти „Тера“, станиште сова ушара, верске објекте, здања вредне архитектуре и још многе занимљиве детаље свога града. Неће бити заобиђене ни атракције везане за „Дане лудаје“, у чијем програму су обједињени обичаји и карактеристике овога краја. Пензионери су неизбежни актери тих догађања, као и манифестација које су установљене по селима. У неке сегменте свих тих дешавања Градско удружење пензионера укључује чак и своје госте који различитим програмима обогаћују постојеће садржаје.

Сава Завишић

ПОМОЋ ГРАДСКЕ УПРАВЕ ЛЕСКОВЦА

Пакети за пензионере са најнижим приходима

Из буџета града Лесковца издвојено је 17,4 милиона динара за набавку 29.360 пакета намењених пензионерима са примањима нижим од 30 хиљада динара и социјално угроженим грађанима.

– Као и претходне године, одлучили смо да праксу наставимо ове и свих наредних година, независно од епидемиолошке ситуације. Окосница наше активности је брига о људима, посебно о најстаријим суграђанима који су током животног века много учинили за наш град. Желимо да што више побољшамо услове за њихов квалитетнији и бољи живот и ова подела пакета је мали допринос и скромни знак пажње којим показујемо да бринемо о њима – истакао је др Горан Цветановић, градоначелник Лесковца.

Пакети су најпре подељени у подручјима погођеним поплавама, односно у Великом Трњану, Рудару, Паликући, Шаиновцу, Турековцу, Бибишту, Синковцу, Винарцу, Прибо-



Паковање пакета за најугроженије Лесковчане

ју, Доњем Стопању, Буниброду, Губеревцу, Жижавици, Оруглици, Вучју, Новом Селу и Слатини.

Иначе, и прошле године свим пензионерима који су имали примања до 30.000 динара и социјално угроженим породицама локална самоуправа је обезбедила пакете са основним животним намирницама и средствима за хигијену.

Д. Коцић

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ТУТИН

Велики број сиромашних

У општини Тутин живи око 3.000 пензионера, од којих је више од 2.000 учлањено у тамошње удружење. Бројност је променљива и углавном у паду због све мањег броја нових пензионера. Због пандемије планови за прошлу годину нису реализовани а тичу се одласка на летовање у Улцињ, међусобна окупљања, разне набавке и слично. Од средстава Фонда ПИО за пензионере са најнижим примањима опредељено је 250.000 динара.

– Поделили смо 82 пакета, колико се пензионера и пријавило, мада је број оних који испуњавају критеријуме знатно већи, али се због пандемије, разуђености терена, лоше комуникације, јавило њих осамдесет двоје – каже председник удружења, Рамо Садовић.

У оквиру удружења ради дневни боравак, где пензионери могу да се послуже кафом, чајем, соковима и да се друже уз друштвене игре.

– Због ограничених материјалних средстава нисмо могли да поделимо позајмице. Једино смо успели да исплаћујемо посмртнине у износу од 21.000 динара. Финансирамо се из сопствених скромних средстава, од чланарине. Имамо велики број сиромашних чланова који немају новца ни да плате услуге у дневном боравку, па смо се договорили са закупцем простора да не условљава куповину напитака, како би могли да се огреју и заштите од хладноће – наводи Садовић.

М. А.

У сталној вези са чланством

Општина Врачар има више од 17.000 пензионера и спада међу најстарије у Београду. Само 1.600 њих је учлањено у Удружење пензионера Врачар. Председник удружења Слободан Ребић каже да морају бити активнији кад је реч о броју чланова, јер за то имају и могућности и простора. Удружење је специфично по много чему.

– Имамо чланове са највишим пензијама, али има и оних са нижим пензијама, тако да преовлађују пензионери са нижим износима. Коронавирус нас је омео тако да су трпеле свакодневне активности. Нисмо се састајали као раније, али смо нашли начина да преко телефона, СМС-а и формиране групе на вајберу будемо у сталној вези са чланством. Захваљујући председницима месних организација и секретару удружења, Драгану Спонзи, информисали смо заинтересоване



Са излета у Тршић у јануару 2020.

о одласку у бање, о подели хуманитарних пакета и осталим видовима помоћи – прича председник Ребић, који је уједно и потпредседник ГУП Београд.

Фонд солидарности има око 400 чланова, а њих стотину може годишње да рачуна на позајмицу. Фонд ПИО је определио 120.000 динара као помоћ за пензионере са најнижим примањима у општини Врачар.

Од тог новца подељено је 40 пакета у вредности од по 3.000 динара.

Свака од пет месних организација користи просторије једном недељно за реализацију својих активности. Захваљујући општини Врачар, која има довољно слуха за проблеме најстаријих суграђана, на располагању су им просторије на две локације.

М. Ашковић

ОПШТИНСКО УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА БАЧКА ПАЛАНКА

Промена на челу удружења

После престанка мандата председнику Драгославу Михајловићу, Извршни одбор Општинског удружења пензионера (ОУП) Бачка Паланка именовано је почетком јануара 2021. Слободана Торковића за вршиоца дужности председника ове пензионерске организације, која броји око три хиљаде чланова распоређених у једанаест месних организација. Он ће руководити радом ОУП-а до Годишње скупштине када ће се гласати, и од предложених кандидата изабрати нови председник удружења.

Према речима Слободана Торковића, у удружењу се одвијају редовне активности уз поштовање прописаних мера заштите од коронавируса. Припремили су и материјал за одржавање Скупштине удружења, али се од тога одустало – док се не створе потребни здравствени услови за њено одржавање.

– Након консултација са Кризним штабом у Бачкој Паланци, а имајући у виду и нове



рестриктивније мере у заштити становништва од короне, одлучили смо да померимо одржавање Скупштине док се не стекну безбедни услови за то – каже в. д. председника Торковић.

Он истиче да је већ почела испорука огрева који су њихови чланови наручили преко удружења, а отплаћиваће га до следеће зиме у десет једнаких рата.

М. Мектеровић

Корона одлаже скупштину удружења

Лесковачко удружење старосних пензионера пре почетка пандемије имало је око 17.000 чланова. После годину дана присуства овог вируса, у Лесковцу и Јабланичком управном округу прилично су заустављене активности овог удружења најстаријих, а један број чланова је, нажалост, и преминуо.



Последњи сусрет са вршњацима из Македоније

Председник регионалног и лесковачког удружења најстаријих Братислав Здравковић оцењује да су најстарији Лесковчани и најдисциплинованији у поштовању епидемиолошких мера и највећи број њих се вакцинисао. Ипак, пандемија је одложила годишњу скупштину лесковачког удружења пензионера јер они нису у могућности да комуницирају на даљину.

– Чланови Скупштине ће добити писани материјал на кућну адресу, и ако буду имали примедбе или предлоге они ће их, уз сагласност, доставити у року од 15 дана удружењу – подсећа Здравковић.

Лесковачко удружење пензионера има изванредну сарадњу са бројним регионалним и општинским удружењима старих из Србије, региона и иностранства. Али та дружења са вршњацима ће морати да сачекају крај пандемије.

– Због смањених трошкова претходне, 2020. године пословали смо позитивно. Та средства и средства из донација у виду трговинских ваучера за набавку хране и средстава за личну хигијену поделићемо на око три хиљаде пензионера са најнижим месечним примањима. Да подсетимо, око четири хиљаде пензионера, наших чланова, крајем прошле године добило је једнократну новчану помоћ од по 1.500 динара – истиче Братислав Здравковић, председник лесковачког удружења старих.

Т. Стевановић



КИКИНДА

Дар штедишама за још већу економичност

Управа града Кикинде сетила се пензионера и поводом Светског дана енергетске ефикасности, 5. марта, будући да су најстарији суграђани осведочене штедише у свим видовима потрошње.

Стеван Иличић, члан Градског већа задужен за екологију, уручио је Милану Перизу, председнику Градског удружења пензионера, 100 лед сијалица, као подстицај за још већу економичност чланова организације ветерана рада. Најсиромашнијим пензионерима додељено је 80 штедљивих сијалица, а 20 је одвојено за осветљавање Дома пензионера.

Истакнуто је и овом приликом да су пензионери најдисциплинованији у заштити животне средине. Поштујући напоре ове популације, град Кикинда ће им и убудуће поклањати дужну пажњу организовањем заједничких акција. На слици: сусрет у кикиндском Дому пензионера поводом Дана енергетске ефикасности.

С. З.

КРАЉЕВО

Још једна успешна година

Градско удружење пензионера у Краљеву наставило је активно и у време пандемије, наравно, уз неопходне мере предострожности и личне заштите.

На крају прошле календарске године ово удружење, после свих расхода и трошкова, остварило је добит од 16.344,675 динара.

Тајна успешног пословања углавном лежи у томе што је чак 16.580 краљевачких пензионера (од укупно 30.240) учлањено у удружење па је прилив од чланарине завидан.

– Мислим да добри разлози за успешно пословање леже у рационалној потрошњи, па и штедњи, што је традиција свих досадашњих руководстава удружења у минулих неколико деценија, и то са поносом истичемо – каже Ратомир Дробњак (на слици), председник Градског удружења пензионера у Краљеву.

Д. С.



КОСЈЕРИЋ

Треће доба – у складу са мерама

Удружење пензионера Косјерић и ове године је обележило 8. март, Дан жена, у складу са свим прописаним мерама, и уз учешће чланица певачке групе Треће доба, упркос пандемији, допринело да се даме сусретну и размене позитивне мисли и емоције.



Знак пажње, мирисне каранфиле, чија је симболика много веће вредности, поделио је председник удружења Милинко Милосављевић, уз пригодне речи које су одисале поштовањем свих жена ове општине.

Даме су биле подељене у групе, тако да није угрожена ничија безбедност, а задовољство поновног сусрета је било неизмерно.

У нади да ће ускоро доћи до нових виђања под повољнијим околностима и овај празник жена је остао у лепом сећању.

Б. Ђ.

АРАНЂЕЛОВАЦ

Реновиране просторије

Последња два месеца прошле године и јануар ове, када због ковида 19 нису могле да се реализују планиране активности, искоришћени су да се реновирају просторије аранђеловачког Удружења пензионера, површине око 250 квадрата.

Реновирана је кухиња са шанком, уз набавку нових уређаја, затим сала и комплетан канцеларијски простор. Просторије су окречене, постављене су нове керамичке плочице и ламинат, а замењен је и канцеларијски намештај.

Оно што је посебно обрадовало чланове Спортске секције јесте нова, већа витрина за трофеје, у којој има простора и за нова признања!

Радови су финансирани сопственим средствима Удружења у износу од 1,4 милиона динара. Последњих година одвајано је за ове намене, а да редовне активности нису трпеле.

М. М.





СВРЉИГ

Цвеће за празник

Осми март, Међународни дан жена, у Сврљигу је обележен скромније него ранијих година. Због лоше епидемиолошке ситуације, одустало се од прослава и концерата, путовања, скуних поклона, и цвет пажње био је довољан.

У Удружењу пензионера Сврљиг празник је обележила лепа реч и цвеће, каже Славиша Матејић, председник удружења, који је дамама честитао празник и пожелео им добро здравље и срећу, као и већу заступљеност у органима удружења.

Осми март је увек повод да се, поред каранфила, проговори и о положају жена домаћица, радница, предузетница, жена на политичкој сцени, а посебно оних жена које живе и раде на сеоским имањима. И њихов положај је бољи него раније, али још многе немају економску сигурност за шта им предстоји и време и борба.

Женама које воле писану реч Градска библиотека „Гордана Доровић“, при Центру за туризам, културу и спорт Сврљиг, даривала је бесплатне чланске карте. **С. Ђ.**

КРАГУЈЕВАЦ

У духу међугенерациске сарадње



Чланови Кутка за квалитетније старење Црвеног крста Крагујевац су поводом 8. марта уручили честитке медицинским сестрама и докторкама које раде на вакцинацији грађана у спортској хали „Гордана Гоца Богојевић“.

У духу међугенерациске сарадње, Црвени крст је са вртићем Цицибан дошао на идеју да малишани овог обданишта направе осмомартовске честитке, а да их чланови Кутка однесу медицинским радницама које раде на имунизацији грађана. На тај начин су желели да промовишу радост, заједништво, солидарност и здрав живот, али и да симболично честитају Дан жена свим припадницама женског пола. **Г. О.**

ЦРЕПАЈА

Активности се настављају

Месна организација пензионера Црепаја укључена је у разне хуманитарне акције, каже председница МОП Ђурђина Филиповић. Пандемија ковида 19 није зауставила њихове активности. Нема окупљања као раније, нема излета, али неке активности се одвијају и брига о пензионерима је настављена.

Председница каже да ово село, које је све старије, има осамдесет активних пензионера који уредно плаћају чланарину. Сви они су помагали немоћне мештани и оне са ниским примањима, међу којима су најбројнији пољопривредни пензионери. Преко месне организације за 35 пензионера је по приступачној цени обезбеђен огрев за ову зиму.

Почетком фебруара активисти МОП Црепаја предали су чепове прикупљене у хуманитарној акцији „Чеп за хендикепиране особе“ (на слици). У акцији су, поред пензионера, учествовали бројни мештани Црепаје, као и деца. Овако прикупљена средства намењена су за куповину колица за ОСИ. **И. П.**



БАЈИНА БАШТА

Подељено 160 пакета

Захваљујући средствима РФ ПИО, 160 пензионера из општине Бајина Башта чија пензија није виша од 15.100 динара добило је пакете прехранбених и хигијенских производа у вредности 2.000 динара.

– Пријавило се више од 200 пензионера, а комисија је обавила бодовање свих захтева на основу чега је формиран коначан списак за расподелу пакета – каже Недељко Ракић, председник Удружења пензионера Бајина Башта.

Према речима потпредседника Удружења пензионера Бајина Башта, Спасоја Илића, неки пензионери су се пријавили по завршетку огласа, па те пријаве нису могле бити разматране. Пакете су добили пензионери из града, али и из сеоских месних заједница преко месних одбора. **М. А.**



У јужној српској покрајини, на северу Косова и Метохије, постоји више пензионерских удружења која су међусобно повезана, веома добро сарађују и често се испомажу. У општинским организацијама у Зубином Потоку, Косовској Митровици и Звечану има веома активних пензионера који својим радом и визијом могу допринети да млади оснаже своје идеје и смело се упусте у сопствени бизнис, а један од таквих је и Милија Милић из Бановог Дола код Звечана.

Милија је члан Удружења пензионера из Звечана, али изнад свега је везан за свој завичај и родно место Банов До, где је одрастао и одакле је отишао у „бели свет да учи и ради“. Милија је поносан на своје место, названо по епском јунаку Бановић Страхињи који је, према предању, у овом скривеном залеђу планине Rogozne имао винограде.

Милија наводи да је одрастао у многочланој породици.

– Отац и мајка су имали нас осморо, пет синова и три ћерке. Бавили су се сточарством и земљорадњом. Много се радило и доста се тешко живело па отац није могао све да нас школује, а ја сам хтео само школу, желео сам да одем негде да учим, радим и стварам – прича Милија.

Захваљујући мајчиној подршци уписао је Угоститељску школу у Звечану. По завршеном школовању, као најбољи ђак у генерацији, 1976. године добио је стипендију од „Трепче“ и уписао у ондашњој Југославији престижну Вишу угоститељску школу у Опатији.

– Био сам очаран Опатијом, најпре културом људи а онда и знањем мојих професора. Схватио сам да у кулинар-

АКТИВАН И У
ПЕНЗИОНЕРСКИМ ДАНИМА

Милијино етно село чека госте



ском послу човек може да успе само ако то ради из љубави – наводи Милија и додаје како је тих дана у Опатији сањао да постане светски кувар, да ради у елитним ресторанима и хотелима и да спрема храну за посебне и познате госте.

По завршетку школовања, већину тих жеља је и остварио. У „Трепчином“ хотелу „Три“ у

Косовској Митровици спремао је храну и дочекивао Тита, Станета Доланца, Али Шукрију, Вели Деву, Косту Нађа, Азема Власија и многе друге политичаре. А онда је као познати угоститељ своје кулинарско знање, љубав и умеће уградио у домаћинско етно село „Завичај“ у Бановом Дољу. У том малом и ушуканом комплексу предузимљиви Милија је подигао традиционални ресторан за стотинак гостију, конаке и одаје за дружење и посела, воденицу на води, пекару, неколико сушара, и све је то украсио гостољубљем, добродошлицом и традиционалном здравом храном српских домаћина са Космета.

С поносом нам прича да су у „Завичај“ сви добродошли, без обзира на нацију и веру. Долазе новинари, пензионери, политичари... Због пандемије су се посете проредиле, а Милија се строго придржава свих епидемиолошких мера заштите.

– Велики проблем је и недостатак радника у угоститељству. У близини су манастир Бањска, Соколица, Девине воде и Рајска бања, па ми који смо остали овде да живимо рачунамо да уз подршку Србије опстанемо и развијамо верски и бањски туризам. Хоћу да помогнем младима, да их овде упослим као куваре и конобаре и пренесем им своје знање, и да им омогућим да раде и стварају породицу – наглашава Милија Милић из Бановог Дола и додаје да је конкурс за обуку младих кадрова код њега отворен, само да чују они од којих очекује подршку јер сматра да је будућност тог дела Косова и Метохије у туризму.

Миле Јаснић

КРЕАТИВНЕ РАДИОНИЦЕ ИНВАЛИДА РАДА ДОЉЕВАЦ

Велики планови и идеје

Општинска организација инвалида рада и особа са инвалидитетом Дољевца је јединствена организација старијих из јужног дела нишког региона. Тренутно броји близу 500 активних чланова разврстаних у неколико секција. Организацију са великим успехом заступа Љубиша Пејчић из поморавског повртарског насеља Малошиште.

Овај вредни домаћин, својевремено успешни привредник, успео је да за кратко време окупи велики број ентузијаста и хуманиста, својих истомишљеника и комшија, и да кроз неколико креативних радионица из ручне радности својим поклоницима крајем прошле и почетком све

године обрадују велики број малишана, али и одраслих усамљених особа којима недостаје пажња ближњих и рођених.

Ова општинска организација формирана је пре седам година, а претходних десетак година радила је у оквиру Општинске организације инвалидских пензионера и инвалида рада града Ниша.

– Имамо велике планове за 2021. годину, али нас је ова пандемија короне значајно укочила у реализацији идеја. Такоређи, одсекла нам крила. Желели смо да интензивирамо сарадњу са сродним суседним општинским и градским организацијама пензионера и удружењима ОСИ, пре свега са колегама из Лесковца, Ниша и Проку-



пља. Сарадња би се, пре свега, одвијала на побољшању животног стандарда наших чланова, првенствено оних са најнижим примањима – планови су Љубише Пејчића, председника Општинске организације инвалида рада и инвалидних лица општине Дољевца.

Т. Стевановић

Неисплаћена пензија након смрти корисника

? **Ј. С., Лесковац:** После смрти моје мајке која је примала пензију покојног оца остала је једна неподигнута пензија. Половину је подигла сестра као наследник, другу половину ја нисам подигла с обзиром на то да не живим у Лесковцу. У јулу 2020. поднела сам надлежној филијали Фонда ПИО потребне папире и број рачуна у банци да би ми уплатили преостали износ. Како то ни до данас није учињено, интересује ме шта је разлог и коме да се обратим.

Одговор: Неисплаћене пензије након смрти корисника се исплаћују законским наследницима који су одређени оставинским решењем. Да би се исплата реализовала неопходно је да у оставинском решењу

таксативно буду наведена лица наследници, као и износи који им припадају.

За информацију у вези са исплатом обратите се Одељењу за финансијске послове надлежне филијале.

Утврђивање степена телесног оштећења

? **Л. Д., Скела, Обреновац:** Инвалидски пензионер сам од 2014. године (повреда на раду – прелом рамена и прелом лопатице). На који начин се може проценити степен телесног оштећења за конкретно ову повреду? Колика је новчана накнада за тај степен оштећења, којим правилником је то регулисано, а у вези са одредбама Закона о ПИО наведеним у члану 37, став 2 и члановима 58 и 39. Кома треба да се обратим?

Одговор: Право на новчану накнаду за телесно оштећење може се остварити за случај телесног оштећења проузрокованог повредом на раду или професионалном болешћу и ако телесно оштећење износи најмање 30 процената.

Висина новчане накнаде за телесно оштећење не зависи од врсте повреде већ се одређује у зависности од процента теле-

сног оштећења које може бити у распону од 30 до 100 одсто и који утврђује лекарска комисија Фонда на основу прегледа и медицинске документације.

Захтев за остваривање права на новчану накнаду за телесно оштећење подноси се надлежној филијали уз приложену медицинску документацију и остала документа која су наведена на образцу захтева.

Стаж дужи од 40 година

? **С. Т., Београд:** Имам пуне 43 године стажа осигурања. Колико година ће ми се рачунати за обрачун износа пензије?

Одговор: До 1. 1. 2015. године стаж дужи од 40 година се умањивао за половину, тј. свака година преко 40 година се рачунала као пола године, а месец као 15 дана.

Од 1. 1. 2015. године ова одредба Закона је укинута и пензијски стаж после навршених 40 година рачуна се на исти начин као и остали стаж. Према

члану 68 Закона о ПИО, пензијски стаж може износити највише 45 година.

Висина пензије корисника зависи од дужине пензијског стажа и остварене зараде, тј. висине основица на које су уплаћени доприноси, чиме се обухвата време проведено у осигурању током целог радног века осигураника.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА



Више информација о свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања доступно је на сајту РФ ПИО www.pio.rs

Право на снижавање старосне границе

? **Б. Т., Бор:** Радио сам на пословима са увећаним трајањем 12/14 од августа 1984. до августа 1999. године, укупно 15 година, и за тај период су уплаћени увећани доприноси. Мој укупан радни стаж је 22 године и 11 месеци. Интересује ме да ли имам право на снижавање старосне границе, јер по Закону о ПИО, чл. 20, тачка 1, морам да имам најмање 2/3 стажа са увећаним трајањем од укупног радног стажа да бих имао право на снижавање старосне границе од једне године на сваких пет проведених на бенефицираном радном месту.

У недоумици сам зато што у прелазним одредбама Закона, у чл. 241 пише: „Осигуранику који је, до дана ступања на снагу овог закона, радио на радним местима односно пословима на којима се стаж осигурања рачуна с увећаним трајањем на основу прописа који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона, тај стаж се рачуна за испуњавање услова, у складу са законом који је важио у периоду када је навршен“.

У периоду између 1984. и 1999. тај услов – 2/3 није постојао. Ускоро пуним 62 године и ако овај услов за мене не важи предао бих захтев за пензију, али не знам да ли сам то право изгубио па онда морам да чекам док не напуним 65 година.

Одговор: Кад је реч о осигуранику који има стаж са увећаним трајањем потребно је да буду испуњена два услова приликом остваривања права на старосну пензију.

Један услов је број година проведених на радним местима на којима се стаж рачуна са увећаним трајањем, да би се бенефицирани стаж рачунао са увећаним трајањем према степену увећања, тј. да је осигураник провео кумулативно најмање 10 година на радном месту на коме се стаж рачуна са увећаним трајањем.

Други услов је за снижавање старосне границе према степену увећања. Осигуранику који је на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем навршио најмање 2/3 укупно навршеног стажа осигурања, старосна граница за стицање права на ста-

росну пензију снижава се зависно од степена увећања стажа за по једну годину.

За утврђивање права на снижавање старосне границе и услова за старосну пензију, када осигураник има и стаж са увећаним трајањем, потребан је увид у прецизне податке о стажу и бенефицијама. С обзиром на то да Вам је бенефицирани стаж од 15 година на граници 2/3 укупног стажа за снижавање старосне границе (од укупно 22 године и 11 месеци), можете да се обратите служби правне помоћи у надлежној филијали Фонда. Увидом у листинг М4, радну књижицу и уверење о стажу са увећаним трајањем, правник ће Вам дати конкретан савет или упутство о даљем поступању, будући да се датум стицања права на старосну пензију утврђује за сваког осигураника посебно.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЈОВИЧИЋ	ЈЕДНА ОЧНА БОЛЕСТ	НАЈВИШИ ВРХ У АНДИМА	МУШКО ИМЕ	ЧЕШКА АФИРМАЦИЈА	ВОЈНА АКАДЕМИЈА (СКР.)	ОБАР	АЕРОДРОМ У ТОКИЈУ
ПОВОРКА КАМИЛА У ПУСТИЊИ							
ОСТРВО У ЈАПАНУ					СМБОЛ АРГОНА		
УКОШЕНО					ОЗНАКА ПАНЧЕВА		
ОНТАРИО (СКР.)				УЗ, ПОКРАЈ			
				РЕКА У ФРАНЦУС.			
ОБРАЗОВНА УСТАНОВА					ОЗНАКА ЗА ТОНУ		
					ПРОУЧАВАОЦИ РИБА		
ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА			ОЗНАКА ОБИМА		ИНИЦИЈАЛИ АНДРИЋА		
			ПРОФЕС. ВЕШТИНА		РУДАРСКИ ИНСТИТУТ		
НАМЕСНИК ПАТРИЈАРХА							МЛАДИ ЛАСТАР БИЉКЕ
ПРОБАВИТИ У СТОМАКУ							
ИМЕ СТАРИЈЕ ГЛУМИЦЕ ТАРНЕР					ПРЕДЛОГ		
					ИЗРЕЧИ МОЛИТВУ		
ОЗНАКА ЕНЕРГИЈЕ		ПРВО СЛОВО		ПАТОС			
		СКЛОПОВИ АПАРАТА		УЧЕСТВОВАТИ У РАТУ			
ВОЈНА ИЗВИДНИЦА							
ИЗДАВАЧ. ПРЕДУЗЕЋЕ (СКР.)			ЕГИПАТ. БОЖАНСТ.				
			ГАЗДА (ГРЧКИ)				
МЛЕЧНИ ШЕЋЕР							
МЕСТО У СЛАВОНИЈИ							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ГРАД У ИНДИЈИ					СПИСИ, ДОПИСИ	НЕСТРУЧЊАК
	ПРОИЗВОЂАЧ УЉА						
ИНИЦИЈАЛИ ГЛУМИЦЕ ТУРМАН			ПЕРГАМ. КРАЉ				
			УПИТНА РЕЧ				
КОМУШИНА ОД КУКУРУЗА							
ОБУЧЕНИ ЖОНГЛЕР (МН.)							
МАЈКА РОМУЛА И РЕМА				СИН ЗЕВСА И ЕГИНЕ			

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

	1	2	3	4	5	6	7
1							
2							
3							⌘
4							
5					⌘		
6			⌘				
7							⌘
8					⌘		
9		⌘				⌘	
10				⌘			
11							
12	⌘						
13							
14						⌘	

ВОДОРАВНО: 1. Један велики инсект, 2. Уобичајени назив за САД, 3. Готска уметност, 4. Пресипати течност из бурета у друго буре, 5. Животињски урлик – Овдашњи (скр.), 6. Двадесет осмо и треће слово азбуке – Врста четинарског дрвета, 7. Име америчког филмског глумца Квина, 8. Француски романијер, Жил – Комунални фонд (скр.), 9. Ознака за Исток – Свесни део личности – Ознака за реомир, 10. Француска негација – Троцифрени број, 11. Слободна воља (лат.), 12. Угуравати у неки простор, гомилати, 13. Врста морске рибе, 14. На овај начин – Међународна ознака Италије.

УСПРАВНО: 1. Врста биљке – Без опасности (скр.), 2. Пуне емоција – Једна војничка команда, 3. Пропагандни листић – Врста спортске одеће, 4. Име и презиме америчке књижевнице – Упркос свему, 5. Старогрчка богиња – Име раније америчке глумице Блајт – Друго, ино, 6. Протестант – Тетка (одмила), 7. Иницијали ранијег турског државника Ататурка – Врста жалосне врбе – Врста тканине (мн.).

АНАГРАМ

УМЕ ОБИЧАН ЛИК...
... да одигра ова италијанска
глумица - лепотица.

РЕШЕЊА - СКАНДИНАВКА: караван, Окјанава, коса, ар, Онт, при, школа, ња, е, г, а, р, з, с, в, а, р, х, с, в, а, р, и, т, л, а, н, а, и, з, а, л, о, д, л, а, т, р, о, л, а, и, л, а, м, о, н, л, а, к, т, о, з, а, Оролинг, Арви, ут, Атан, љуштиска, артисти, Реа, Еак. **УКРШТЕНЕ РЕЧИ:** Оролинг, Арви, ут, Атан, љуштиска, артисти, Реа, Еак. **АНАГРАМ:** Моника Белучи

Да ли сте знали ...



– да се Дан планете Земље обележава сваког 22. априла у више од 150 земаља света? Овај празник има за циљ да повећа свест људи о угрожености животне средине, и на тај дан се организују важни еколошки догађаји. Ове године 22. априла ће бити одржан светски самит о клими. У Србији се 11. априла обележава и Дан заштите природе с циљем да се јавност подсети на улогу и значај заштите националне природне баштине.

– да природни свет, према најновијој процени, садржи око 8,7 милиона врста? До сада је, међутим, идентификовано и описано само око 1,2 милиона врста, од којих су већина инсекти. Људи чине тек 0,01 одсто биомасе на Земљи, док највише има биљака – 82 процента.

– да су у популацији животиња најраспрострањенији глодари? Има их, према проценама, више од 10 милијарди, а само пацова и мишева више од две милијарде. Немогуће је одредити тачан број животиња на планети али се са великом вероватноћом може утврдити да се од домаћих животиња највише гаје овце и краве којих има по једну и по милијарду.



– да цветајуће биљке, или скривено-семеннице, чине око 90 одсто свих живих биљних врста? Прве биљке у цвету појавиле су се тек пре око 150 милиона година али су брзо надмашиле четинаре и папрати, који су им претходили, и прошириле се у све делове света, мењајући пејзаж из пригушено зелене у неред живих боја. О разлозима њиховог брзог ширења научници расправљају вековима, а нова истраживања сугеришу да је то последица смањења генома, односно мањих ћелија и бржег процеса фотосинтезе.

– да је међу најупечатљивијим открићима нових животињских и биљних врста у 2020. и „плишани“ паук назван по глумцу Хоакину Финиксу? Овај минијатурни паук, откривен у Ирану, има црвено-белу шару која је истраживаче подсетила на осмех Бетменовог противника Џокера кога је глумио Финикс.

– да широм света постоји око 1.500 потенцијално активних вулкана, не рачунајући оне на дну океана? Око 75 одсто активних вулкана налазе се дуж обода Тихог океана и чине такозвани Ватрени прстен. Сваке године еруптира око 50-70 вулкана, а највећи међу њима је Мауна Лоа на Хавајима који је, сматрају научници, активан већ 700.000 година.

– да широм света постоји око 1.500 потенцијално активних вулкана, не рачунајући оне на дну океана? Око 75 одсто активних вулкана налазе се дуж обода Тихог океана и чине такозвани Ватрени прстен. Сваке године еруптира око 50-70 вулкана, а највећи међу њима је Мауна Лоа на Хавајима који је, сматрају научници, активан већ 700.000 година.



Просипање памети

Престао сам да идем на посао. Да посао не трпи.

Памет највише просипају они који је немају.

Незапослен сам. Гледам своја посла.

Кад ми тата прими пензију, замолим га за неки динар да дам унучићима за бурек.

Ко има светла у себи и другима осветљава пут.

Пеко Лаличић

Живот је песма

Не излазите из себе, заузеће вам ђаво место.

Да је глуп, много бих му шта имао казати.

Правда треба да буде свугде, не само на својој страни.

И добра дршка добије метлу.

Живот је песма, потом афоризам, па епитаф.

Недозваном нису могли јавити да је залутао.

Миљан Деспотовић

Пороци

Два су разлога за незадовољство. Кад имамо превише и кад имамо премало.

Док смо исправљали криву Дрину, загадили смо је.

Године пролазе, ми остајемо.

Много памети треба да би се препознала властита глупост.

Кад животу узмеш све пороке, изгуби сваки смисао!

Радмило Мићковић

Без проблема

Победио бих ја себе да мој противник није одличан такмичар.

Многи су носили маске кад за корону још нико није ни знао.

Немам проблем у глави. Празна је.

Комшеница ме је позвала на кафу. Чекам мишљење струке.

Дан поезије сам прославио афоризмима.

Зоран Т. Поповић

Подмазивање

Није хтео да подмазује. Зарђао је тражећи посао.

Борим се за танку истину. Увек извучем дебљи крај.

Нисам успео да пребијем дуг. Пребили су мене.

Живот пише романе. Нико неће да их штампа.

Радост се залива чашом. Туга флашом.

Пензионери су хумани. Издржавају децу и унуке.

Радомир Станојковић

Лековите мисли

Захваљујући свом стандарду могу да се провучем кроз иглене уши.

Паметни знају кад треба да се праве луди.

Неки с речи прелазе на – улични речник!

Боји се сопственог мишљења. Није га одавно користио.

Неко прави каријеру корак по корак, а неко само – искорачи!

Неким састанцима су потребни витамини. Анемични су.

Душан Старчевић